

Šāntidēva „Bodhičarjāvatāra” (8.gs., Indija)

Levads bodhisattvu praksē

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ཤེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། ¹

(Agitas Baltgalves tulkojums no tibetiešu valodas)²

Visiem buddhām un bodhisattvām dziļi paklanos.

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

Teksts sākas deviņu zilbju četrindru ritmā.

1.NODAĻA. Skaidrojums par apgaismības domas labumu

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལཱུ་དང་པོའོ།

1.1.

Buddhām³, apveltītiem ar īstās būtības ķermeni, un bodhisattvām, Kā arī visiem citiem cienījamajiem godbijībā dziļi paklanījies, Saskaņā ar svēto rakstu mācību es īsumā izklāstīšu Ievadu par buddhu dēlu [bodhisattvu]⁴ solījumiem.

བདེ་གཤེགས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མངའ་སྲས་བཅས་དང་།

ཕྱག་འོས་ཀུན་པའང་གུས་པར་ཕྱག་འཚལ་ཏེ།

བདེ་གཤེགས་སྲས་ཀྱི་སྟོན་ལ་འཇུག་པ་ནི།

ལྷང་བཞིན་མདོར་བསྐྱས་ནས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།

1.2.

Nepastāstīšu neko, kas agrāk rakstu tradīcijā būtu iztrūcis, Turklāt man nepiemīt īpašas dzejošanas prasmes, Tāpēc man nav domas, ka [raksts varētu būt] noderīgs citiem. Sacerēju šo tikai tādēļ, lai vingrinātu savu prātu.

སྟོན་ཚད་མ་བྱུང་བ་ཡང་འདིར་བརྗོད་མེད། །

སྟེ་བ་སྟོར་མཁས་པའང་བདག་ལ་ཡོད་མེད་ཏེ། །

དེ་ཕྱིར་གཞན་དོན་བསམ་པ་བདག་ལ་མེད། །

རང་གི་ཡིད་ལ་བསྟོན་ཕྱིར་ངས་འདི་བརྗོད་མས། །

¹ Oriģinālteksts ir pieejams: *Study Buddhism* (Berzin Archives)

<https://studybuddhism.com/bo/bod-kyi-nang-chos/ma-dpe-khag/mdo-i-dpe-cha/byang-chub-sems-dp-i-spyod-pa-la-jug-pa>

² Tibetiešu teksts ir ritmisks, sastādīts deviņu un septiņu zilbju dzejas formā. Viena doma ir izteikta četrās rindiņās.

Tomēr jāņem vērā, ka tradicionāli tibetieši dzejas rindas atsevišķi neizdala. Tās vara atpazīt tikai pēc dubultajām svītēm, kas tiek liktas katras (iedomājamās) rindas beigās.

³ Šeit izmantots epitets „svētlaimē aizgājušie” (sanskrt.*sugata*)

⁴ Buddhas ir pārdabiskas, svētas un pilnīgas būtnes, kas gan fiziski, gan garīgi ir atbrīvojušās no šīs pasaules ciešanām un atrodas nirvānā. Bodhisattvām arī ir iespēja pēc nāves atbrīvoties no visām ciešanām un no samsāras pārdzimšanas cikla, jo viņi ir izpratuši īsto būtību un ieguvuši apskaidrību. Bet viņi izvēlas pēc nāves atkal atgriezties (pārdzimt) pasaulē, pakļaujot sevi turpmākām ciešanām. Viņu mērķis nav tikai pašiem sasniegt atbrīvošanos, bet gan glābt visas dzīvās būtnes, un tikai tad aiziet nirvānā. Saskaņā ar mahājānas budismu, katram cilvēkam ir jācenšas kļūt par bodhisattvu, un tāpēc pastāv šādas pamācības.

1.3.

Izkopjot tikumus, arī mans ticības spēks
Ar šo [darbu] nedaudz pavairosies.
Es un arī citi ar man līdzīgu [laimīgu] likteni,
Kuri tomēr ieraudzīs šos [vārdus], gūs labumu.
དག་བ་བསྐྱེས་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་ལུགས། །
འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་འཕེལ་འགྱུར་ལ། །
བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། །
ཅི་ལྟར་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར། །

1.4.

Ir ārkārtīgi grūti rast brīvu un veiksmīgu pārdzimšanu⁵.
[Bet ar to] var sasniegt cēla cilvēka sūtības piepildījumu.
Ja tieši tagad negūst labumu no šīs [iespējas],
Kur gan lai vēlāk vēl rastos tik ideāla saikne⁶?
དལ་འབྱོར་འདི་ནི་རྗེད་པར་ཤིན་ཏུ་དགའ། །
སྐྱེས་བུའི་དོན་སྐྱབ་ཐོབ་པར་གྱུར་བ་ལ། །
གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་མ་བསྐྱབས་ན། །
ཕྱིས་འདི་ཡང་དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

1.5.

Gluži kā nakts melnā tumsā starp mākoņiem
Pēkšņi visspožākajā gaismā uzplaiksnī zilbens šautra,
Tāpat arī, pateicoties buddhas spēkam, uz simtiem ceļiem⁷
Tikai dažreiz laicīgajā pasaulē rodas labi nopelni un vieds prāts.
ངི་ལྟར་མཚན་མོ་ལུན་ནག་སློན་རུམ་ན། །
སློག་འགྱུ་སྐད་ཅིག་རབ་སྒྲུང་ ལྟོན་པ་ལྟར། །
དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་མཐུ་ཡིས་བརྒྱ་ལམ་ན། །
འཇིག་རྟེན་བསོད་ནམས་སློ་གྲོས་ཐང་འགའ་འབྱུང་། །

⁵ Tibetiešu valodā tiek izmantoti. Pirmais jēdziens „brīvība” *del* (dal) norāda uz unikālo un reto iespēju piedzimt par tādu cilvēku, kuram ir iespēja izdzirdēt budisma mācību. Viņš ir brīvs no astoņiem neveiksmīgiem pārdzimšanas veidiem. Tā kā ir sešas eksistences sfēras, tad piedzimt par cilvēku ir ļoti reta iespēja. Pietam, tikai nedaudziem no visiem cilvēkiem ir pieejama budisma mācība. Otrais vārds *džor* (‘byor) norāda uz „nonākšanu pie” jeb uz „savienošanos ar” visām atbilstošajām fiziskajām un garīgajām īpašībām, lai klausītos, mācītos un praktizētu budisma mācību. Līdz ar to šie abi faktori kopā pēc budistu uzskatiem ir ideāls priekšnosacījums, lai pievērstos ticībai un tiektos uz atbrīvošanos.

⁶ „Saikne” norāda uz iespēju „savienoties, satikties” ar budisma mācību, t.i. *džor* (‘byor).

⁷ No simtiem gadījumu tikai dažos gadījumos.

1.6.

No šī skatupunkta tikumi paši par sevi vienmēr ir vāji,
Bet ļauniem darbiem ir milzīgs un nepārvarams spēks.

Šo [launumu], ja nav pilnīgās apgaismības domas,⁸

Ar kura gan cita tikuma gaismu varēs apspiest?

དེ་ལྟས་དག་པ་ཉམ་ཚུང་ཉིད་ལ་རྟག །

སྒྲིག་པ་སྒྲོབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མི་བབད་པ། །

དེ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་མེན་པ། །

དག་གཞན་གང་གིས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པར་འགྱུར། །

1.7.

Daudzu laikmetu garumā dziļi un viedi pārdomājot,
Buddhas⁹ tieši apgaismības domā ieraudzīja īsto labumu.

Un tieši ar to viņi liek neskaitāmām ļaužu masām

Jauki un viegli sasniegt vispārāko laimi.

བསྐྱལ་པ་དུ་མར་རབ་དགོངས་མཛད་པ་ཡི། །

ལུབ་དབང་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཉིད་ཕན་པར་གཟིགས། །

འདིས་ནི་ཚད་མེད་སྐྱེ་བའི་རྫོགས་རྣམས་ཀྱིས། །

བདེ་མཚོག་བདེ་སྐྱབ་ཉིད་དུ་ཐོབ་པར་བྱེད། །

1.8.

Tas, kurš vēlas iznīcināt simtiem pasaulīgās ciešanas,

Un tas, kurš vēlas izkļiedēt dzīvo būtnu nelaimes,

Kā arī tas, kurš vēlas baudīt simtiem priekus,

Nekad nedrīkst atmest šo apgaismības domu.

མིད་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་བརྒྱ་ཕྱག་གཞོམ་འདོད་ཅིང་། །

སེམས་ཅན་མི་བདེ་བསལ་བར་འདོད་པ་དང་། །

བདེ་མང་བརྒྱ་ཕྱག་སྦྱོད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་། །

བྱང་ཚུབ་སེམས་ཉིད་རྟག་ཏུ་གཏང་མི་བྱ། །

⁸ „Apgaismības doma” raksturo bodhisattvas, kuri ir apņēmušies palīdzēt visām būtnēm atbrīvoties no ciešanām. Uz šādu apskaidrotu prāta stāvokli tiecas jebkurš tikumīgs un labs cilvēks. Vārdu „bodhisattva” iespējams iztulkot kā „apgaismības būtne”, un tā pirmā daļa ir vienāda ar „apgaismības domu” (sanskrit. bodhičitta). *Bodhi* (apgaismība) sanskritā ir lingvistiski saistīts ar epitetu *buddha* (apgaismotais) un norāda uz „atmošanos” no laicīgās pasaules maldiem un īstenības „izpratni”, ko Rietumos dēvē par „apskaidrību” jeb „apgaismību”. Tiešas saiknes ar gaismu šajā jēdzienā sākotnēji nav. Iespējams, ka tas nāk no angļu vārda „enlightenment” un saistās ar franču „apgaismības laikmetu”.

⁹ Šeit kā apzīmējum buddhām izmantots epitets „viedo valdnieki”.

1.9.

Ja paradīšies apgaismības doma, tad uzreiz
Visi nelaimīgie, kuri sasaistīti un ieslodzīti samsāras aplī,
Tiks dēvēti par svētlaimē aizgājušo dēliem¹⁰
Un taps pielūgti dievu un cilvēku pasaulēs.
བྱང་ཚུབ་སེམས་སྐྱེས་ཀྱུར་ན་སྐད་ཅིག་གིས། །
འཁོར་བའི་བཙོན་རར་བསྐྱམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས། །
བདེ་གཞིགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ས་བརྗོད་བྱ་ཞིང་། །
འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་བཅས་པས་ཕྱག་བྱར་འགྱུར། །

1.10.

Kā [alkīmijas] eliksīrs ar izcilām īpašībām, kas pārvērš [metālu] zeltā,
Tā arī apgaismes doma pārņem netīro cilvēka rumpi
Un pārvērš to nenovērtējami dārgajā buddhas¹¹ ķermenī.
Tāpēc turiet cieši tā dēvēto bodhičittu¹²!
གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཚོག་ལྟ་བུ། །
མི་གཙང་ལུས་འདི་སྤངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐྱུ། །
རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་བསྐྱུར་བས་ན། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་བྱུང་། །

1.11.

Tikai dzīvo būtņu vadoņi ar neierobežotu izpratni
Labi un pamatīgi izpētot, noteica tās lielo vērtību.
Tāpēc tie, kuri vēlaties atbrīvoties no pārceļošanas apstākļiem,
Turieties labi cieši pie bodhičittas dižā dārguma!
འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་གཅིག་ཕྱུ་ཚད་མེད་སློས། །
ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ན་རིན་ཆེ་བས། །
འགྲོ་བའི་གནས་དང་བྲལ་བར་འདོད་པ་རྣམས། །
རིན་ཆེན་བྱང་ཚུབ་སེམས་ལེགས་བརྟན་པར་བྱུང་། །

1.12.

Visi citi tikumi gluži kā banānkoki¹³
Pēc augļu radīšanas paši aiziet bojā.
Tomēr bodhičittas zaļais koks ir mūžīgs,
Pēc augļu atnešanas neiznīkst un aug aizvien.
དགེ་བ་གཞན་ཀུན་ཚུ་ཤིང་བཞིན་དུ་ནི། །
འབྲས་ཕྱུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་འགྱུར་བ་ཉིད། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་ཀྱི་སློན་ཤིང་རྟག་པར་ཡང། །
འབྲས་ཕྱུ་འབྱིན་པས་མི་ཟད་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

¹⁰ T. i. par buddhu dēliem jeb bodhisattvām.

¹¹ Šeit kā apzīmējums buddham izmantots epitets „uzvarētājs”, jo pastāv uzskats, ka Šākjāmuni Buddha uzvarēja visus iekāres demonus, iegūstot apskaidrību.

¹² Apgaismes doma.

¹³ Burtiski „ūdens koks”. Banānkoks ir milzu lakstaugs ar stumbru, kurš veidojas no lapu makstīm. Viens banānkoks ražu var doti tikai vienu reizi. Bet pēc tam neīstais stumbrs aiziet bojā.

1.13.

Pat ja arī ļoti šausmīgi ļauni darbi ir veikti,
Paļaujoties uz bodhičītu, no tiem var uzreiz atbrīvoties
Gluži kā no lielām bailēm, ja balstās uz varenu [draugu],
Tad kāpēc jūs, muļķīši, nepaļaujaties uz to?

ཇིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བྱས་ན་ཡང་། །
དཔའ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། །
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སློལ་འགྱུར་བ། །
དེ་ལ་བག་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་བརྟེན། །

1.14.

Tā, gluži kā laika gala liesma, vienā vienīgā mirklī
Nudien sadedzina vislielākos ļaunos darbus.
Bodhičittas sniegtie labumi ir neizmērojami,
Un viedais Maitreja to jau izskaidroja Sudhanam.¹⁴

དེས་ནི་དུས་མཐའའི་མེ་བཞིན་ཇིག་ཆེན་རྣམས། །
སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་དེས་པར་གྲེག་པར་བྱེད། །
དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག། །
བྱམས་མགོན་སློང་དང་ལྡན་པས་ལོར་བཟང་བཤད། །¹⁵

Šeit sākas septiņu zilbju rindu ritms.

1.15.

Īsumā runājot par apgaismības domu,
Ir jāzina tās divēji aspekti:
Ir doma, kas tiecas uz apgaismību un
Ir pati pietuvošanās apgaismībai.

བྱང་ཚུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྐྱས་ན། །
རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ། །
བྱང་ཚུབ་སློན་པའི་སེམས་དང་ནི། །
བྱང་ཚུབ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

1.16.

Gluži kā zinot atšķirību starp
To, kurš vēlas ceļot un to, kurš jau ir ceļā,
Tāpat arī zinošajiem ir attiecīgi jāizprot
Šo divu [aspektu] dažādība.

འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི། །
བྱེ་བྲག་ ཇི་སྟེར་ཤེས་པ་སྟེ། །
དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི། །
བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །

¹⁴ „Avatamsaka sūtrā” ir stāstīts par bagāta tirgoņa dēlu Sudhanu, kurš, tiekdamijs pēc apskaidrības un atbrīvošanās, satiek 52 skolotājus (to skaitā karalieni, kalpu, prostitūtu un beidzot prāta vīzijās arī trīs pārdabiskās būtnes – gudrības Bodhisattvu Maṇḍžuśrī, nākotnes Buddhu Maitreju un meditācijas Bodhisattvu Samantabhadru). Buddha Maitreja meditācijā atklāj Sudhanam īstās patiesības pasauli.

¹⁵ „Avatamsaka sūtra” tibetiešu valodā: <https://read.84000.co/translation/toh44-45.html?id=&part=> ; tibetiešu „Kangjur” teksti: <https://read.84000.co/section/O1JC11494.html>

1.17.

Kaut gan no domas, kas tiecas uz apgaismību, བྱང་ཚུབ་སློན་པའི་སེམས་ལས་ནི། །
Cikliskās dzīves laikā rodas izcili rezultāti, འཁོར་ཚོའི་འབྲས་བུ་ཆེ་འབྱུང་ཡང་། །
Tomēr šeit vēl nav nopelnu straumes ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་སེམས་བཞིན་དུ། །
Kā tad, kad doma jau pietuvojas apgaismībai. བསོད་ནམས་རྒྱན་ཆགས་འབྱུང་བ་མིན། །

1.18.

Tiklīdz kā pa īstam tiek iegūta གང་ནས་བཟུང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཁམས། །
Šī doma ar neatgriezenisku nodomu, མཐའ་ཡས་རབ་ཏུ་དགོལ་བའི་ཕྱིར། །
Ka vajag pilnībā atbrīvot མི་སྣོག་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་སྟ། །
Bezgalīgo pasaulu dzīvās būtnes; སེམས་དེ་ཡང་དག་སྤངས་གུར་པ། །

1.19.

No tā brīža, pat miegā ieslīgšot དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་གཉིད་ལོག་གམ། །
Vai kļūstot nevērīgam, labo nopelnu spēks བག་མེད་གུར་ཀྱང་བསོད་ནམས་ལྷགས། །
Nepārtraukti un daudzkārtīgi རྒྱན་མི་འཆད་པར་དུ་མ་ཞིག། །
Rodas un izplatās gluži kā debesu telpa. རྣམ་མཁའ་མཉམ་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །

1.20.

Šo, kopā ar attiecīgu pamatojumu, འདི་ནི་འཐད་པ་དང་བཅས་པར། །
„Atbildes sūtrā uz Subāhu jautājumu”¹⁶ ལག་བཟང་གིས་ནི་ལྷས་པ་ལས། །
Lai palīdzētu būtnēm ar sliktu dabu,¹⁷ དམན་མོས་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །
Stāstīja pats Tathāgata¹⁸ Buddha. དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས། །

1.21.

„Lai tikai izklīst daudzo būtņu སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུང་ནད་ཅམ། །
galvassāpes!” བསལ་ལོ་སྦྱམ་དུ་བསམས་ན་ཡང་། །
Pat ja vienai šādai domai བན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་དེ། །
Raksturīga labdarības vēlme བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་གུར་ན། །
Un [no tās] rodas neskaitāmi nopelni;

¹⁶ Subāhu – viens no Šākjamuni Buddhas mācekļiem, uzdod skolotājam vienu jautājumu: „Kādas īpašības bodhisattvam ir jāiemanto, lai sekmīgi paveiktu ceļu uz apgaismību?” Atbildi uz šo jautājumu Buddha izklāsta veselās sūtras garumā. Tībetiešu oriģināltekstis: https://read.84000.co/data/toh70_84000-the-sutra-of-the-question-of-subahu.pdf

¹⁷ Domātas dzīvās būtnes, kuras dēļ zemiskajām tieksmēm pārdzimušas zemākajās sfērās.

¹⁸ Viens no Buddhas epitetiem, burtiski „tā (pats par sevi) aizgājis”.

1.22.

Tad vai gan vēl jāpiemin
Vēlme – izkļiedēt ikvienas būtnes
Neskaitāmās nelaimes un vēlme,
Lai katrs iegūst neskaitāmas labās īpašības?

སེམས་ཅན་རེ་རེའི་མི་བདེ་བ། །
དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསལ་འདོད་ཅིང་། །
རེ་རེའང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ ཏུ། །
བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་སྣོས་ཅི་དགོས། །

1.23.

Kuram tēvam vai arī kurai mātei
Gan ir šāda labdarības doma?
Dieviem vai arī svētajiem,
Brahman¹⁹ vai gan tāda ir?

ཕའམ་ཡང་ན་མ་ཡང་རུང་། །
སུ་ལ་འདི་འདྲའི་ཕན་སེམས་ ཡོད། །
སྣ་དང་རྒྱུ་སྣོད་རྣམས་ཀྱང་རུང་། །
ཚངས་པ་ ལ་ཡང་འདི་ཡོད་དམ། །

1.24.

Ja šīm pašām būtnēm agrāk
Arī sevis dēļ šāda doma
Pat sapņos neparādījās,
Tad kā lai tā rastos citu dēļ?

སེམས་ཅན་དེ་དང་ཉིད་ལ་སྡོན། །
རང་གི་དོན་ཏུ་འདི་འདྲའི་སེམས། །
མི་ལམ་ཏུ་ཡང་འདི་འདི་མིས་ན། །
གཞན་གྱི་དོན་ཏུ་ག་ལ་སྟེ། །

1.25.

Šāda doma – darīt labu dzīvām būtnēm,
Kura citiem nerodas pat sava labuma dēļ,
Šis prāta dārgakmens īpašais
Ir dzimis [kā] nekad nebijis brīnums.

གཞན་དག་རང་གི་དོན་ཏུ་ཡང་། །
མི་འབྱུང་སེམས་ཅན་དོན་སེམས་གང་། །
སེམས་གྱི་རིན་ཆེན་བྱད་པར་འདི། །
སྣ་ན་མེད་པའི་མྱད་ཅིག་འབྱུངས། །

1.26.

Šīs vērtīgās domas nopelni,
Kas kļuvuši par ciešanu dziedinošo eliksīru
Un kas ir dzīvo būtņu laimes cēlonis,
Kādā veidā gan rast tiem mēru?

འགོ་བ་ཀུན་གྱི་དགའ་བའི་རྒྱ། །
སེམས་ཅན་སྐྱབ་བཟུལ་རྩེར་གྱུར་བ། །
རིན་ཆེན་སེམས་གྱི་བསོད་ནམས་གང་། །
དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གཞལ་གྱིས་ལང་། །

1.27.

Pat ja tikai doma palīdzēt [citiem]
Ir pārāka par ziedojumiem buddhām,
Vai vajag vēl pieminēt centienus –
Darīt labu visām būtnēm bez izņēmuma?

ཕན་པར་བསམས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་། །
སངས་རྒྱས་མཚོད་ལས་བྱུང་འཕགས་ན། །
སེམས་ཅན་མ་ལུས་ཐམས་ཅད་གྱི། །
བདེ་དོན་བཙོན་པ་སྣོས་ཅི་དགོས། །

¹⁹ Visaugstākā pārpasaulīgā būtne hinduismā Indijā.

1.28.

[Cilvēkiem] ir doma un vēlme novērst ciešanas, ལྷག་བསྐྱེད་འདོད་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་། །
Tomēr viņi tikai paātrina savu ciešanu rašanos. ལྷག་བསྐྱེད་ཉིད་ལ་མངོན་པར་རྒྱལ། །
[Cilvēkiem] ir vēlme pēc laimes, bet ar muļķību བདེ་བ་འདོད་ཀྱང་གཉི་ལྷག་པས། །
Gluži kā savas laimes ienaidnieki [viņi to] grauž. རང་གི་བདེ་བ་དག་ལྷར་འཇོམས། །

1.29.

Tiem, kam pietrūkst laimes, གང་ཞིག་བདེ་བས་སོངས་པ་དང་། །
Bet kam ir ļoti daudz ciešanu, ལྷག་བསྐྱེད་མང་ལྡན་དེ་དག་ལ། །
Tiek sniegta visa veida laime བདེ་བ་ཀུན་གྱིས་ཚོམ་པ་དང་། །
Un pārcirstas itin visas ciešanas, ལྷག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་གཅོད་བྱེད་ཅིང་། །

1.30.

Pat arī tiek kļiedēti maldi. གཉི་ལྷག་ཀྱང་ནི་སེལ་བྱེད་པ། །
Kur ir tamlīdzīgs tikums? དེ་དང་དག་མཚུངས་ག་ལ་ཡོད། །
Kur vēl ir šādi labi draugi? དེ་འདྲའི་བཤེས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད། །
Kur vēl ir šādi nopelni? བསོད་ནམས་དེ་འདྲའང་ག་ལ་ཡོད། །

1.31.

Pat tos, kuri atlīdzina palīdzību, བན་བཏགས་ལན་ཚོན་གང་ཡིན་པ། །
Arī dažkārt mēdz slavināt, དེ་ཡང་རེ་ཞིག་བསྐྱབས་འོས་ན། །
Tad vai gan vēl jāpiemin bodhisattvas, མ་བཙེལ་ལེགས་པར་བྱེད་པ་ཡི། །
Kuri dara labu bez pamudinājuma? བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སྣོས་ཅི་དགོས། །

Šeit turpinās deviņu zilbju rindu ritms.

1.32.

Tos, kuri nodrošina ikdienas maltīti nedaudzām būtnēm,
Kuri kādā brīdī noziedo tikai ēdienu un
Ar nicinājumu pabaro [kādu] uz pusi dienas,
Cilvēki uzteic kā krietnu darbu veicējus.
འགོ་བ་ལྷུང་ཟད་ནར་མའི་ཟས་སྦྱོར་བ། །
སྐད་ཅིག་ཟས་ཚམ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། །
བརྟམས་བཙམས་ཉིན་བྱེད་འགངས་པར་བྱེད་པ་ཡང་། །
དག་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་སྐྱེ་བོས་བཀུར། །

1.33.

Tos, kuri ilglaicīgi dzīvajām būtnēm sniedz
Svētlaimē aizgājušo visaugstāko laimi,²⁰
Pastāvīgi piepildot visas [cilvēku] prātos esošās vēlmes,
Vai gan [viņus]²¹ var pieminēt līdzīgā veidā?
སེམས་ཅན་གངས་མཐའ་ཡས་ལ་དུས་རིང་དུ།
བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བདེ་བ་སྣ་ན་མེད། །
ཡིད་ལ་བསམ་པ་མཐའ་དག་ཚོགས་བྱེད་པ། །
ཉག་དུ་སྦྱིན་པ་ལྟ་ཞིག་སྣོས་ཅི་དགོས། །

1.34.

Par šādiem labdariem – devīgajiem buddhu dēliem
Ja kāds perina ļaunas domas,
Tad tik daudz ēras²², cik reižu radušās ļaunās domas,
Ellē paliks viņi – tā teica Buddha.²³
གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྐྱེས་སྦྱིན་བདག་ལ། །
གལ་ཏེ་ངན་སེམས་སྦྱེད་པར་བྱེད་པར་དེ། །
ངན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གངས་བཞིན་བསྐྱེད་པར་ནི། །
དམྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས། །

1.35.

Bet ja kāds raisīs prātā šķīstas [domas],²⁴
Tad to augļi attīstīsies vēl jo vairāk,²⁵
Jo attiecībā uz buddhu dēliem, pat ar lielu spēku
Nevar radīt ļaunu, kamēr tikumi dabiski plaukst.
འོན་ཏེ་གང་ཞིག་ཡིད་རབ་དང་བྱེད་ན། །
དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དེ་བས་ལྷག་པར་འཕེལ། །
རྒྱལ་སྐྱེས་རྣམས་ལ་དོ་གལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་། །
སྦྱིག་པ་མི་འབྱུང་དགེ་བ་ངང་གིས་འཕེལ། །

²⁰ Šeit izmantota vārdu spēle: „laimē jeb svētlaimē aizgājušie” ir epitets buddhām, un tiek uzskatīts, ka viņi ir atbrīvojušies no visām ciešanām un sasnieguši pilnīgu un mūžīgu svētlaimi, par ko nav nekas augstāks. Līdz ar to frāzi var tulkot arī šādi: „buddhu visaugstāko laimi”.

²¹ Šeit domāti bodhisattvas, kuriem piemīt apskaidrības doma un kuri atgriežas pasaulē, lai glābtu visas dzīvās būtnes.

²² Šeit „ēra” attiecas uz nenoteiktu, ilgu laika periodu, sanskr.*kalpa*.

²³ Šeit un turpmāk tekstā izmantots Buddhas epitets Thubpa, kas ir ekvivalents sanskrita vārdam Muni un norāda uz Šākjāmuni Buddhas īpašajām spējām un gudrību.

²⁴ Burtiski: „ja kāds padarīs prātu šķīstīgu”.

²⁵ Salīdzinājums ar iepriekšējā pantā minēto ļauno domu augļiem (sekām). Labo domu spēks ir lielāks nekā ļauno.

1.36.

Kurā ir radies [apgaismes] domas svētais dārgakmens,
Tā²⁶ auguma priekšā es godbijīgi klanos.

Pat radot tam kaitējumu, veidojas saikne ar laimi,
Šai laimes dzimšanas vietā es pieņemu patvērumu.

གང་ལ་སེམས་ཀྱི་དམ་པ་རིན་ཆེན་དེ། །
སྐྱེས་པ་དེ་ཡི་སྐྱེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་། །
གང་ལ་གཞོན་པ་བྱས་ཀྱང་བདེ་འབྲེལ་བ། །
བདེ་བའི་འབྲུང་གནས་དེ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཚེ། །

„Ievads bodhisattvu praksē: 1.nodaļa.Skaidrojums par apgaismības domas labumu”

བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བྱང་ཚུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྟེ་ལཱུ་དང་
པོ། ། (pirmās daļas beigās)

2.NODAĻA. Launo darbu nožēlošana

སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ལཱུ་རྟེ་གཉིས་པོ།

2.1.

Tāpēc, lai uzturētu šo vērtīgo domu,
Es pielūdzu²⁷ tathāgatas un cēlo mācību –
Vispārāko retumu bez sārņiem,
Un buddhu dēlus – tikumu okeānus vislabākajā veidā.

རིན་ཆེན་སེམས་དེ་གཟུང་བར་བྱ་བའི་བྱིར། །
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་དང་དམ་པའི་ཚོས། །
དཀོན་མཆོག་དྲི་མ་མེད་དང་སངས་རྒྱས་སྲས། །
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་མཚོད། །

2.2.

[Ziedoju] puķes un augļus, cik vien daudz to ir,
Medicīniskos augus, kāda veida vien ir,
Visus pasaules dārgumus, cik vien to ir,
Un dzidro, prātu gandarošo ūdeni, cik vien tā ir;

མེ་རྟོག་འབྲས་བུ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །
སྤུན་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། །
འཇིག་རྟེན་རིན་ཆེན་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །
ལྷ་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅི་ཡོད་དང་། །

²⁶ Šeit un iepriekš iet runa par bodhisattvām. Bet, tā kā tibetiešu valodā lietvārdiem un personvārdiem bieži vien neizšķir skaitli un dzimti, tad tulkojumā pieņemta izdevīgākā un latviski piemērotākā skaitļa forma (iepriekš – daudzskaitlis, šeit – vienskaitlis).

²⁷ Vārds „pielūgt” *čod* (mchod) tibetiešu valodā norāda arī uz ziedojumu veikšanu, kā tas redzams tālākajā tekstā.

2.3.

Tādā pat veidā arī dārgumu kalnus un
Attālu vietu mežu audzes, kas retrītā iepriecina,
Bagāti greznotas ar ziediem un kupliem kokiem,
Kuru leknie augļi zaros lejup slīgst;

རིན་ཆེན་རི་བོ་དང་རི་དེ་བཞིན་དུ། །

ནགས་ཚལ་ས་སྟོགས་དབེན་ཞིང་ཉམས་དགའ་དང་། །

སྒྲོན་ཤིང་མེ་ཏོག་རྒྱན་སྒྲིམ་སྒྲུང་པ་དང་། །

ཤིང་གང་འབྲས་བཟང་ཡལ་ག་དུད་པ་དང་། །

2.4.

Arī vēl dievu un citu valstību smaržas,
Vīrakus, vēlmes piepildošās vīģes un dārgumu kokus,
Tāda veida ražu, kas ienākas bez aršanas un sējas,
Kā arī visas citas aprīnas vērtas, skaistas lietas;

སྣ་སོགས་འཛིག་རྟེན་ན་ཡང་བྲི་དང་ཞི། །

སྒྲོས་དང་དབག་བསམ་ཤིང་དང་རིན་ཆེན་ཤིང་། །

མ་སྒྲིམ་འབྲུངས་པའི་ལོ་ཏོག་རྣམ་པ་དང་། །

གཞན་ཡང་མཚོད་པར་འོས་པའི་རྒྱན་རྣམས་ཞི། །

2.5.

Ezerus un dīkus, rotātus ar lotosa ziediem
Un meža zosu ļoti skanīgajām, tīksmajām balsīm,
Milzīgi plašo debess sfēru robežās [esošo]
Daudzējādo visumu, kas mūžu mūžos bez īpašnieka;

མཚོ་དང་རྫིང་བུ་བརྒྱས་བརྒྱན་པ་དག །

ངང་པ་ཤིན་ཏུ་སྒྲང་སྒྲན་ཡིད་འོང་ལྷན། །

ནམ་མཁའ་རབ་འབྲུམས་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་ན། །

ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་ཀུན། །

2.6.

Kad es, ar prātu uztvēris, buddhām – dižajām būtnēm un
Viņu dēliem [šo visu] vislabākajā veidā ziedoju,
Tad, cēlie pielūgsmes cienīgie, ar žēlastību pieņemiet
Šīs manas [veltes] un domājiet par mani ar līdzcietību.

སྣོ་ཡིས་སྒྲངས་ནས་ཐུབ་པ་སྦྱིས་ཀྱི་མཚོག །

སྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་འབྲུལ་ན། །

ཡོན་གནས་དམ་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས། །

བདག་ལ་བཅོར་དགོངས་བདག་གི་འདི་དག་བཞེས། །

2.7.

Man nav nopelnu, un bez šīs pateicības
Man nav itin nekādu citu ziedojamu dārgumu.

Tādēļ aizstāvi, kas domā par citu labumu,
Pieņem to man par labu pats ar savu spēku!
བདག་ནི་བསོད་ནམས་མི་ལྡན་བཟོན་ཆེན་ཏེ། །
མཚོན་པའི་འོར་གཞན་བདག་ལ་ཅང་མ་མཆིས། །
དེས་ན་གཞན་དོན་དགོངས་པའི་མགོན་གྱིས་འདི། །
བདག་གི་དོན་སྦྱང་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་བཞེས་ཤིག །

2.8.

Uzvarētājiem un viņu dēliem²⁸

Es vienmēr ziedoju²⁹ visu savu ķermeni.

Dižās būtnes, pieņemiet mani pilnībā!

Es ar godbijību kļūstu Jūsu kalps.

རྒྱལ་དང་དེ་སྲས་རྣམས་ལ་བདག་གིས་ནི། །
བདག་གི་ལུས་ཀྱང་གཏན་དུ་དབུས་བར་བཞི། །
སེམས་དཔའ་མཚོག་རྣམས་བདག་ནི་ཡོངས་བཞེས་ཤིག །
གུས་པས་བྱེད་ཀྱི་འབངས་སུ་མཆི་བར་བཞི། །

2.9.

Ja Jūs mani pilnībā pasargāsiet,

Šai pasaulē es bez bailēm palīdzēšu citiem.

Aizgājis prom no visām agrākajām nekrietnībām,

Es turpmāk nākotnē vairs citas nedarīšu.

བདག་ནི་བྱེད་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་ན། །
མིང་ན་མི་འཇིགས་སེམས་ཅན་པར་བཞིད། །
ཚོན་གྱི་ཚེག་ལས་ཡང་དག་འདའ་བཞིད་ཅིང་། །
ཚིག་པ་གཞན་ཡང་སྦྱོར་ཆད་མི་བཞིད་དོ། །

2.10.

Ir pirts māja ar visjaukākajām smaržām

Ar kristāliem izklātu grīdu, tīru un spožu,

Ar burvīgiem pīlāriem, dārgakmeņos zaigojošiem,

Un baldahīniem, kas greznoti mirdzošām pērlēm.

ལུས་ཀྱི་ཁང་པ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་པ། །
ཤེས་གྱི་ས་གཞི་གསལ་ཞིང་འཚོར་བ་བསྟར། །
རིན་ཆེན་འབར་བའི་ཀ་བ་ཡིད་འོང་ལྡན། །
ལུ་ཏིག་འོད་ཆགས་སྒྲ་རེ་བྲེས་པ་དེ། །

²⁸ Domāti buddhas un bodhisattvas. Par Buddhu ir teikts, ka viņš uzvarēja četrus dēmonus (savas emocijas), kas viņu kārdināja meditācijas laikā.

²⁹ Šeit un tālāk tekstā izteicējos, kas saistīti ar ziedojumiem, tibetiešu valodā izmantota nākotnes forma. Tomēr (saskaņojot ar citiem tulkojumiem), kā arī konsekvences un labskanības dēļ latviešu valodā ir dota tagadnes forma. Nākotne tibetiešu valodā norāda ne tikai uz to, ka persona drīz kaut ko darīs, bet arī uz to, ka cilvēks vēlas kaut ko darīt vai ka ir iekšēja nepieciešamība kaut ko darīt, piemēram, „es vēlos ziedot, man vajag veikt ziedojumu”.

2.11.

Smaržūdenī, kas no daudzām dārgumu vāzēm
Patīkami un jauki plūst pārpārēm,
Ar daudzām dziesmām mūzikas pavadījumā
Tathāgatas un viņu dēlus lūdzu pieņemt peldi.

དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་དེ་ཡི་སྲས་རྣམས་ལ། །
རིན་ཆེན་བྱམ་པ་མང་པོ་སློབ་ཀྱི་ཚུ། །
ཡིད་འོང་ལེགས་པར་བཀའ་བ་སྐྱུ་དང་ནི། །
རོལ་མོར་བཅས་པ་དུ་མས་སྐྱུ་བྱམ་གསོལ། །

2.12.

Tīrā, ne ar ko nesalīdzināmā drānā, labi iesmaržinot,
Es ietinu un nosusīnu viņu ķermeņus.

Un tad vislabākos apakštērpus, krāsaini izrotātus
Un saldi aromātiskus es viņiem piedāvāju.

དེ་དག་སྐྱུ་ལ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་གོས། །
གཙང་ལ་དྲི་རབ་བསྐྱོས་པས་སྐྱུ་ཕྱིའོ། །
དེ་ནས་དེ་ལ་ཁ་དོག་ལེགས་བསྐྱུར་བའི། །
ན་བཟའ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་དམ་པ་འབུལ། །

2.13.

Ar labām virsdrānām, vieglumā visvisādi maigām
Un simtsimtiem krāšņiem musturiem
Samantabhadru,³⁰ Maṇḍžušrī³¹,
Lokēšvaru³² un citus³³ es izdaiļoju.

གོས་བཟང་སྲབ་ལ་འཇམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་། །
རྒྱན་མཚོག་བརྒྱ་སྲག་དེ་དང་དེ་དག་གིས། །
འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་དང་འཇམ་དབྱངས་དང་། །
འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་སོགས་ལའང་བརྒྱན་པར་བསྐྱེ། །

³⁰ Samantabhadra ir visu buddhu tikumu iemiesojums, meditācijas un prakses bodhisattva. Burtiski no tib.val. – „Cēlais, visur labais”.

³¹ Maṇḍžušrī ir gudrības bodhisattva, burtiski no tib.val. – „Maigā balss”.

³² Lokēšvara ir žēlsirdības Bodhisattvas Avalokitēšvaras viens no pseidonīmiem, burtiski no tib.val. un no sanskr. – „Pasaules valdnieks”.

³³ Mahājānas budismā labi pazīstama ir četru galveno bodhisattvu grupa, kurā parasti tiek ietverti tekstā minētie trīs, kā arī vēl ceturtais, piemēram, Maitreja vai Kṣitigarbha.

2.14.

Ar izcilām smaržām, kuru aromāts spēcīgi plūst
Trīs tūkstošu pasaulu pasaulēs, es iesvaīdu
Visvareno buddhu³⁴ ķermeņus, kas gaismas staros
Mirdz gluži kā spodrināts tīrradņa zelts.

སྒོང་གསུམ་ཀུན་ཏུ་དྲི་ངད་ལྡང་བ་ཡི། །
དྲི་མཚོག་རྣམས་ཀྱིས་ཐུབ་དབང་ཀུན་གྱི་སྐྱ། །
གསེར་སྐྱངས་བཙོ་མ་བྱི་དོར་བྱས་པ་ལྟར། །
འོད་ཚགས་འབར་བ་དེ་དག་བྱུགས་པར་བགྱ། །

2.15.

Es apveltu buddhas, pielūgsmes cienīgos,
Ar apburošām puķēm: koraļļu koka ziediem,
Baltiem un ziliem lotosiem,³⁵ kas visi jauki smaržo,
Kā arī ar brīnišķīgi pušķotām virtenu krellēm.

ཐུབ་དབང་མཚོད་རྣམ་མཚོག་ལ་ཡིད་འོང་བའི། །
མེ་ཏོག་མཚར་³⁶དང་བརྒྱ་དང་། །
ལྷུ་ལྷུ་ལ་སོགས་དྲི་ཞེས་ཐམས་ཅད་དང་། །
ཐེང་བ་སྐྱེལ་ལོགས་ཡིད་འོང་རྣམས་ཀྱིས་མཚོད། །

2.16.

Vislabāko vīraku aromātu mākoņu gubas,
Kas izplata valdzinošu smaržu, [es] tiem dāvāju.
Dievišķīgas maltītes ar dažnedažādiem
Ēdieniem un dzērieniem arī tiem piedāvāju.

སྐྱོས་མཚོག་ཡིད་འཕྲོག་དྲི་ངད་བྱུབ་པ་ཡི། །
བདུག་པའི་སྒྲིན་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་དབུལ། །
ཞལ་ཟས་བཟའ་བཏུང་སྣ་ཚོགས་བཅས་པ་ཡི། །
སྣ་བཤོས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་དབུལ་བར་བགྱ། །

2.17.

Arī zelta lotosiem un dārgakmeņiem
Rotātus gaismekļus glītās rindās es ziedoju.
Uz notīrītās zemes, svaidītas ar vīrakiem,
Es kaisu brīnišķas smalcinātas puķes.

གསེར་གྱི་བརྒྱ་ཚར་དུ་དངར་བ་ཡི། །
རིན་ཚེན་སྒྲོན་མེ་རྣམས་ཀྱང་དབུལ་བར་བགྱ། །
ས་གཞི་བསྐྱར་བ་སྐྱོས་ཀྱིས་བྱུགས་པ་དེར། །
མེ་ཏོག་ཡིད་འོང་སིལ་མ་དབྲམ་པར་བགྱ། །

³⁴ Šeit un nākamajā pantā izmantots epitets „spējīgie valdnieki” (tib. *thub dbangs*).

³⁵ Ziedu nosaukumi transkribēti no sanskrita: *mandāra, padma, utpala*.

³⁶ Precīzāk: *མཚར་*

2.18.

Tiem, kam žēlsirdība dabā, vēl sniegšu milzu pilis,
Kur skan prātam tīkamas slavas dziesmas
Kur izkārti pērļu un dārgakmeņu dekori krāšņumā zaigo,
Un kuras izdaiļo bezgalīgo debesu telpu.
གཞུང་མེད་པོ་བྲང་བསྟོད་དབྱངས་ཡིད་འོང་ལྷན། །
ལྷ་ཉིག་རིན་ཆེན་རྒྱན་འཕྲུང་མངོས་འབར་བ། །
དབག་ཡས་ནམ་མཐའི་རྒྱན་གྱི་དེ་དག་ཀྱང་། །
ལྷགས་རྗེའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་དབྱུང་བར་བསྟེ། །

2.19.

Skaistus briljantu saulesargus ar zelta rokturiem,
Pievilcīgos veidos visapkārt rotātām malām un
Izcilu formu, kas tīkama skatam, es paceļu un
Vienmēr ziedoju visvarenajiem buddhām.
རིན་ཆེན་གདུགས་མངོས་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན། །
འོར་ཡུག་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་ཡིད་འོང་བརྒྱན། །
དབྱིབས་ལེགས་བཟླ་ན་སྐྱུག་པ་བསྐྱེང་བ་ཡང་། །
ཉིག་ཏུ་ལྷབ་དབང་རྣམས་ལ་དབྱུང་བར་བསྟེ། །

Šeit sākas septiņu zilbju rindu ritms.

2.20.

Pēc tam šie un arī daudzi citi ziedojumi
Mūzikas un skanīgu dziesmu pavadījumā,
Ikkatrs lai pārvēršas par mākoņīti,
Kas nomierinātu domājošo būtņu ciešanas.³⁷

དེ་ལས་གཞན་ཡང་མཚོན་པའི་ཚོགས། །
རོལ་མོ་དབྱངས་སྒྲན་ཡིད་འོང་ལྷན། །
སེམས་ཅན་སྐྱུག་བསྐྱེང་སེམས་བྱེད་པའི། །
སྒྲིན་རྣམས་སོ་སོར་གནས་གྱུར་ཅིག །

2.21.

Pār visiem cēlās mācības dārgumiem,³⁸
Stūpām un svēto tēliem
Dārgakmeņu un ziedu lietus
Lai nepārtraukti lejup krīt.

དམ་ཚོས་དཀོན་མཚོག་ཐམས་ཅད་དང་། །
མཚོན་རྟེན་རྣམས་དང་སྐྱུ་གཟུགས་ལ། །
རིན་ཆེན་མེ་ཉིག་ལ་སོགས་ཆར། །
རྒྱན་མི་འཆད་པར་འབབ་པར་ཤོག །

³⁷ Budismā pasaulīgās ciešanas tiek salīdzinātas ar karstumu (liesmām), kas, iespējams, saistās ar Indijas karsto klimatu. Savukārt, lietus mākoņi tiek uzskatīti par veldzējošiem un patīkamiem.

³⁸ Trīs galvenie dārgumi budismā ir – buddha (kā skolotājs), dharma (budisma mācība) un sangha (mūku kopiena).

2.22.

Līdzīgi kā Maṇḍuḡhoṣa³⁹ un citi bodhisattvas
Ziedo uzvarētājiem – buddhām,
Tāpat arī es pielūdzu aizstāvjus – tathāgatas⁴⁰
Un viņu dēlus – bodhisattvas.

ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་ལ་སོགས་པས། །
རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཚོན་མཛད་པ། །
དེ་བཞིན་བདག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས། །
མགོན་པོ་སྲས་དང་བཅས་རྣམས་མཚོན། །

2.23.

Šos tikumu okeānus⁴¹ es cildinu
Ar daudzveidīgu slavas dziesmu jūru.
Lai skanīgu himnu mākoņi ap viņiem
Visādā ziņā un it visur rodas!

ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་བདག །
བསྟོན་དབྱངས་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོས་བསྟོན། །
བསྟོན་དབྱངས་སྟན་སྲིན་དེ་དག་ལ། །
ངེས་པར་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་གུར་ཅིག །

2.24.

Visiem trīs laikos⁴² aizgājušajiem⁴³ buddhām,
Mācībai un dižajai mūku kopienai,
Tik daudz reižu, cik uz zemes ir putekļu,
Godbijīgi noliecot ķermenī, es klanos.

དུས་གསུམ་གཤེགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀུན། །
ཚོས་དང་ཚོགས་ཀྱི་མཚོག་བཅས་ལ། །
ཞིང་རྩལ་ཀུན་གྱི་གྲངས་སྟེང་གི། །
ལུས་བཏུང་པས་ནི་བདག་ཕྱག་འཚལ། །

2.25.

Apgaismības domas krātuvēm⁴⁴ un
Svētajām pagodām es klanos,
Klosteru vadītājiem kā arī skolotājiem
Un dižajiem morāles praktizētājiem.

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་དང་། །
མཚོན་རྟེན་རྣམས་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ། །
མཁན་པོ་དེ་བཞིན་སྟོབ་དཔོན་དང་། །
བརྟུལ་ཞུགས་མཚོག་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

2.26.

Līdz patveršos pie apgaismotās sirds,
Es ņemu patvērumu pie buddhām,
Kā arī pie budisma mācības
Un daudzajiem bodhisattvām.

བྱང་ཆུབ་སྟེང་པོར་མཚོས་ཀྱི་བར། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཚེ། །
ཚོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །
ཚོགས་ལའང་དེ་བཞིན་སྐྱབས་སུ་མཚེ། །

³⁹ Bodhisattvas Maṇḍuḡhūrī viena no izpausmes formām.

⁴⁰ Šie abi ir epitēti, kuri apzīmē buddhas.

⁴¹ Buddha un bodhisattvu epitēti.

⁴² Tagadnes, pagātnes un nākotnes buddhas.

⁴³ Vārds „Aizgājušais” saistās ar buddhas raksturojumu – tāds, kas iet un nāk pats par sevi, kas ir neatkarīgs un seko tikai savai mācībai un savai būtībai.

⁴⁴ Domātas vietas, kur tiek attīstīta un radīta apgaismības doma.

2.27.

Itin visos virzienos mītošajiem
Pilnīgajiem buddhām un bodhisattvām,
Apveltītiem ar lielu žēlsirdību,
Saliekot kopā plaukstas, [es] lūdzu.

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ན་བཞུགས་པ་ཡི། །
རྫོགས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས། །
ལྷགས་རྗེ་ཚེན་པོ་མངའ་རྣམས་ལ། །
ཐལ་མོ་སྐྱུར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །

2.28.

Kopš bezgalības riņķojot samsārā,
Šajā dzīvē vai arī citās
Savus neapzināti darītos ļaunumus
Kā arī tos, ko pats esmu izraisījis,

ཐོག་མ་མེད་ལྡན་འཁོར་བ་ནས། །
ཚོས་རབས་འདིའམ་གཞན་དག་ཏུ། །
བདག་གིས་མ་འཚལ་སྤྲིག་བགྱིས་པའམ། །
བགྱིད་དུ་སྐྱུལ་བ་ཉིད་དང་ནི། །

2.29.

Tās nekrietnības, ko, tumsonībā sapinies,
Pats sev par nastu pēcāk veicu jautrā prātā,
Kā pārķāpumus es ieraudzīju, un tāpēc
Ar apņēmīgām domām aizstāvjiem atzīstu.

གཏི་མུག་འཁྲུལ་པས་བདག་ལོན་ཏེ། །
རྗེས་སུ་ཡི་རང་གང་བགྱིས་པ། །
ལོངས་པ་དེ་ནི་མཐོང་བགྱིས་ནས། །
བསམ་བ་ཐག་པས་མགོན་ལ་བཤགས། །

2.30.

Attiecībā uz Trim Dārgumiem,⁴⁵
Tēvu, māti vai citiem austākstāvošajiem
Kaislību apmāts ar ķermenī, runu vai garu⁴⁶
Tik daudz kaitējumus esmu veicis.

བདག་གིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་ནི། །
པ་མའམ་སྐྱེ་མ་གཞན་དག་ལ། །
ཉོན་མོངས་སྒོ་ནས་ལུས་ངག་དང་། །
ཡིད་ཀྱིས་གཞོད་བགྱིས་གང་ལགས་པ། །

2.31.

Daudzo noziegumu dēļ es – nelietis
Esmu vainu pārņemts, bet, lai kādi
Šaušalīgi ļaunumi nebūtu sadarīti,
Es ceļvežiem⁴⁷ tajos visos atzīstos.

ཉེས་པ་དུ་མས་སྐྱོན་ཆགས་པའི། །
སྤྲིག་ཅན་བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་། །
ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བགྱིས་པ་དེ། །
ཐམས་ཅད་འདྲེན་པ་རྣམས་ལ་བཤགས། །

⁴⁵ Skat.2.21.

⁴⁶ Fiziskā veidā, ar runām vai domās.

⁴⁷ Buddhām un bodhisattvām (garīgajiem skolotājiem, pielūgsmes objektiem).

2.32.

Vēl pirms ļaunums ir attīrīts,
Es nebūtībā aiziet varu.⁴⁸
[Tāpēc] cik vien iespējams ātrā veidā
No tiem patiesi atbrīvojot, glābiet, lūdzu!

བདག་ནི་སློག་པ་མ་བྱང་བར། །
སློན་དུ་འགྲམ་པར་འགྱུར་དུ་མཆོ། །
ཇི་སྟེར་འདི་ལས་ངེས་ཐར་བར། །
སྐྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ། །

2.33.

Prāts nevar paļauties uz nāves valdnieku,
Jo tas nekavējas pie paveiktā vai nepaveiktā.
Un slimiem, tāpat kā arī veseliem
Dzīvē viss ātri mainās, nav uz ko balstīties.

ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་འདི། །
བྱས་དང་མ་བྱས་མི་སྡོད་པས། །
ན་དང་མི་ན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང། །
སློ་བར་ཚེ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན། །

2.34.

Visu pametot [būs] jāaiziet,
Bet es to neapzinājos un
Gan draugu, gan nedraugu dēļ
Darīju dažāda veida ļaunumus.

ཐམས་ཅད་ཐོར་ཏེ་ཆ་དགོས་པར། །
བདག་གིས་དེ་སྟེར་མ་ཤེས་པས། །
མཇོང་དང་མི་མཇོང་དོན་གྱི་ཕྱིར། །
སློག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱས། །

2.35.

Nedraugu tad vairāk nebūs,
Draugi kļūs par nebūtību,
Es pats tad arī nebūšu vairs,
Un tāpat viss kļūs par neesamību.

མི་མཇོང་རྣམས་ཀྱང་མེད་འགྱུར་ཞིང། །
མཇོང་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། །
བདག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །
དེ་བཞིན་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར། །

2.36.

Glūži kā sapņa pieredze
Jebkādas lietas, kas baudītas tiek,
Ikkatra par atmiņu tēlu kļūs,
Un visa pagājība neredzama būs.

མི་ལམ་ཉམས་སུ་སྐྱོང་བ་བཞིན། །
དངོས་པོ་གང་དང་གང་སྦྱད་པ། །
དེ་དེ་དུན་བའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར། །
འདས་པ་ཐམས་ཅད་མཐོང་མི་འགྱུར། །

2.37.

Šīs pašas mirklīgās dzīves laikā
Draugi un nedraugi daudzi ir aizgājuši,
Bet viņu dēļ paveiktais ļaumus
Lai cik neciešams, stāv man priekšā.

རེ་ཞིག་གསོན་ཚེ་འདི་ཉིད་ལའང། །
མཇོང་དང་མི་མཇོང་དུ་མ་འདས། །
དེ་དག་དོན་དུ་བྱས་པའི་སློག། །
མི་བཟང་གང་ཡིན་མདུན་ན་གནས། །

⁴⁸ Budismā pastāv ticība, ka ļaunie darbi (*sansk.* karma) iespaido arī nākamās dzīves, tāpēc tos būtu ieteicams vērst par labu jau šajā dzīvē, pirms aiziešanas no laicīgās pasaules.

2.38.

Tieši tāpat es mirklīgs esmu,
Bet to es nebiju sapratis, un
Maldu, atkarības un dusmu⁴⁹ dēļ
Paveicu dažāda veida ļaunumus.

དེ་ལྟར་བདག་ནི་སྒོ་བྱུང་ཞེས། །
བདག་གིས་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པས། །
གཏི་མུག་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་གིས། །
སླིག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བྱས། །

2.39.

Ne dienai, ne naktij neuzkavējoties,
Šī dzīve vienmēr saīsināsies,
Un nekādā gadījumā nepaidzināsies.
Tad kā gan lai tādi kā es nenomirtu?

ཉིན་མཚན་སྤོང་པ་ཡོང་མེད་པར། །
ཚེ་འདི་རྟག་ཏུ་གོད་འགྱུར་ཞིང་། །
སློན་པ་གྲུད་ནས་འོང་མེད་ན། །
བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅེས་མི་འགྱུར། །

2.40.

Kad es būšu uz nāves gultas,
Visi draugi un radi stāvēs visapkārt,
Tomēr dzīvības pārtraukšanas jūtas
Es piedzīvošu vienīgi pats.

བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ། །
གཞན་བཤེས་ཀུན་གྱིས་མཐའ་བསྐོར་གུང་། །
སློག་འཆད་པ་ཡི་ཚོར་དག། །
བདག་ཉིད་གཅིག་ལུས་སྤོང་བར་འགྱུར། །

2.41.

Kad nāves kunga sūtnis tvers,
Ko gan dos radi, ko palīdzēs draugs?
Tai brīdī viens vienīgs labs darbs glābtu,
Bet es pat to neesmu pilnīgi izlolojis.

གཤམ་རྗེའི་ཕོ་ཉམ་ཟེན་པ་ལ། །
གཞན་གྱིས་ཅི་ཕན་བཤེས་ཅི་ཕན། །
དེ་ཚེ་བསོད་ནམས་གཅིག་སྐྱབས་ན། །
དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྐྱེན་ཏོ། །

2.42.

Ak, aizstāvi, nevērīgs es biju
Neapzinādamies šādas briesmas.
Šīs nepastāvīgās dzīves dēļ
Daudz ļauna līdz galam es izdarīju.

མགོན་པོ་བག་མེད་བདག་གིས་ཞི། །
འཇིགས་པ་འདི་འདྲ་མ་འཚལ་ནས། །
མི་རྟག་ཚེ་འདིའི་ཚེད་དག་ཏུ། །
སླིག་པ་མང་པོ་ཉེ་བར་བསྐྱབས། །

2.43.

Ja kādu vīru šodien ved uz vietu,
Kur cirtīs viņa locekļus, tas arī top pārbijies:
Mute sausa, acis izvalbītas un arī citādi
Viņa izskats kļūst pavisam citāds nekā agrāk.

སྐྱེ་བོ་ཡན་ལག་གཅོད་པའི་སར། །
དེ་རིང་ཁྲིད་པའང་བྲེད་འགྱུར་ཏེ། །
ཁ་སྐྱམ་མིག་རྩ་དན་ལ་སོགས། །
ལྗང་ལས་གཞན་ཏུ་འགྱུར་སྤང་ན། །

⁴⁹ Trīs vislielākie ļaunumi, t.s. „trīs indes”, kas uztur pārdzimšanu ciešanu pasaulē.

2.44.

Kad tvers to nāves kunga sūtnis,
Kam briesmīga paskata rumpis,
Pārņemts ar milzu izbaīļu kaiti,
Vai jāpiemin, cik ļoti satriekts tas būs?

གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཉ་འཇིགས་འཇིགས་ལྷའི།
ཤ་ཚུགས་ཅན་གྱིས་བཟུང་གུར་ཅིང་།
འཇིགས་ཆེན་ནད་གྱིས་ཐེབས་གུར་པ།
རབ་ཏུ་ཉམ་ཐག་སློམ་ཅི་དགོས།

2.45.

Kurš gan no šīm izbaīlēm lielām
Mani vislabāk izglābt spētu?
Izbaīlēs izvalbītās acis iepletis,
Es četros virzienos glābējus meklēšu.

སྐྱུ་ཞིག་འཇིགས་ཆེན་འདི་ལས་བདག།
ལེགས་པར་སློབ་པར་བྱེད་འགྱུར་ཞེས།
བྲེད་ཤ་ཐོན་པོའི་མིག་བགྲང་ནས།
སློགས་བཞིར་སྐྱབས་དག་ཚོལ་བར་བྱེད།

2.46.

Redzot, ka glābiņa nav nekur,
Tad galīgi izmisis kļūšu.
Šais apstākļos ja patvērtuma nebūs
Ko gan es darīšu tai brīdī?

སློགས་བཞིར་སྐྱབས་མེད་མཐོང་ནས་ནི།
དེ་ནས་ཀུན་ཏུ་ཡི་སྐྱུ་འགྱུར།
གནས་དེར་སྐྱབས་ཡོད་མ་ཡིན་ན།
དེ་ཚེ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱ།

2.47.

Tāpēc pie buddhām⁵⁰, dzīvo aizstāvjiem,
Kuri nopūlas dzīvajo glābšanas dēļ,
Un ar varenu spēku visas bailes kliecē,
No šīs pašas dienas es patvērumu pieņemu.

དེ་བས་རྒྱལ་བ་འགོ་བའི་མགོན།
འགོ་བ་སློབ་པའི་དོན་བཙོན་པ།
སློབས་ཆེན་འཇིགས་པ་ཀུན་སེལ་ལ།
དེ་རིང་ཉིད་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི།

2.48.

Pie mācības, ko viņi realizējuši savā garā
Un kura kliecē pārdzimšanas bailes,
Kā arī pie daudzajāmiem bodhisattvām
Tāpat es pilnībā pieņemu patvērumu.

དེ་ཡིས་སྐྱུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་ཚོས།
འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་སེལ་བ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་ལ་ཡང་།
དེ་བཞིན་ཡང་དག་སྐྱབས་སུ་མཆི།

2.49.

Es, no šausmām pilnīgi drebot,
Samantabhadram⁵¹ ziedoju sevi,
Un arī Maṇḍzughošam es pats
Savu ķermenī ziedojoš sniegšu.

བདག་ནི་འཇིགས་པས་རྣམ་སྐྱུག་ནས།
ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་བདག་ཉིད་འབུལ།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལའང་བདག་ཉིད་གྱིས།
བདག་གི་ལུས་འདི་དབུལ་བར་བསྐྱུ།

⁵⁰ Burtiski – „valdnieki, uzvarētāji”.

⁵¹ Burtiski – „viss labais”, meditācijas un prakses bodhisattva, visu buddhu tikumu iemiesojums.

2.50.

Un arī līdzjūtības praksē nekļūdīgo
Kungu Avalokitēšvaru⁵² es lūdzu,
Ar izmisīgu kļedzienu saucot palīgā,
Lai aizsargā mani, ļaunuma pārņemto.

ལུགས་རྗེའི་སྨྱོད་པ་མ་འཁྲུལ་བ། །
སྨྱན་རས་གཟིགས་མགོན་དེ་ལ་ཡང་། །
ཉམ་ཐག་ང་ལོ་འོ་དོད་འབོད། །
སྲིག་ལྡན་བདག་ལ་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ། །

2.51.

Meklējot glābiņu pie cēlā Ākāṣagarbha,⁵³
Kā arī pie cēlā Kṣitigarbha,⁵⁴
Un pie visiem žēlsirdīgajiem aizstāvjiem,
Es no visas sirds saucu palīgā.

འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྣང་པོ་དང་། །
ས་ཡི་སྣང་པོ་དག་དང་ནི། །
ལུགས་རྗེ་ཆེ་མགོན་ཐམས་ཅད་ལ། །
སྐྱབས་ཚོལ་སྣང་ནས་འོ་དོད་འབོད། །

2.52.

Pie Vadžradhara,⁵⁵ kuru ieraugot,
Nāves kunga sūtni un visi citi briesmoņi
No bailēm bēg uz četrām debess pusēm,
Es patvērumu pieņemu.

གང་ཞིག་མཐོང་ན་གཤིན་རྗེ་ཡི། །
པོ་ཉ་ལ་སོགས་སྣང་བ་ནམས། །
སྐྱག་ནས་ཕྱོགས་བཞིར་འབྱེར་བྱེད་པ། །
ངོ་རྗེ་ཅན་ལའང་སྐྱབས་སུ་མཆི། །

2.53.

Agrāk es pārķāpu Jūsu viedos vārdus,
Bet nu redzu lielas briesmas, un tāpēc
Pie Jums padevīgi pieņemot patvērumu,
Lūdzu, lai lielās briesmas aši kļedējiet.

སློན་ཆད་བྱེད་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདས། །
ད་ནི་འཛིགས་པ་ཆེ་མཐོང་ནས། །
བྱེད་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ལགས་ཀྱིས། །
འཛིགས་པ་སྐྱུར་དུ་བསལ་དུ་གསོལ། །

2.54.

Ja pat bailēs no parastas slimības,
Ir jārikojas saskaņā ar ārsta ieteikumu,
Tad maldus, atkarības un simtiem citas
Pastāvīgi nomācošas kaites vai vēl jāpiemin?

ཐ་མལ་ནད་ཀྱིས་འཛིགས་ན་ཡང་། །
སྨན་པའི་ངག་བཞིན་བྱ་དགོས་ན། །
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་བརྒྱ་ཡི། །
ནད་ཀྱིས་ཉལ་བཏབ་སློབ་ཅི་དགོས། །

⁵² Tibetiski – Čenrezik, burtiski „Godājamā acs, kas lūkojas” uz visām būtņēm ar žēlsirdību un iespēj palīdzēt. Tibetiešu budismā vissvarīgākais bodhisattva, kurš uz zemes iemiesojas dalailamu ķermenī.

⁵³ Burtiski – „Debesu sirds”, viens no bodhisattvām.

⁵⁴ Burtiski – „Zemes sirds”, viens no bodhisattvām.

⁵⁵ Burtiski – „Tas, kam (rokā) dimanta scepteris (vadžra)”. Vadžrapāni ir visspēcīgākā dievība tantriskajā budismā. Viņu uzskata par visu buddhu pavēlnieku. Vadžra simbolizē zibens zobenu, kas ar milzu spēku sašķēļ tumsu, maldus un iznīcina visus tumsas spēkus.

2.55.

Pat viena vienīga no tām var nomaitāt
Visus pasaulē dzīvojošos cilvēkus.
Turklāt citas zāles, ar ko tās dziedēt,
Visos debesu virzienos neatrast.

དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འཇོམ་གླིང་ན། །
གནས་པའི་མི་ཀུན་བརྒྱུད་བྱེད་ན། །
དེ་དག་གསོ་བའི་སྐྱེན་གཞན་ནི། །
སྤྱོད་སྤྱོད་ཀུན་ནས་མི་རྙེད་ན། །

2.56.

Šai gadījumā visu zinošais ārsts
Spēj atvieglot jebkuras sāpes,
Un prāts, kas neseko viņa padomam,
Atrodas dziļas tumsonības rāvā.

དེ་ལ་སྐྱེན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན། །
བྱུག་རྒྱ་ཐམས་ཅད་འབྱེན་པ་ཡི། །
བཀའ་ལྟར་མི་བྱེད་སེམས་པ་ནི། །
ཤིན་ཏུ་གཏི་སྐྱག་སྤང་བའི་གནས། །

2.57.

Pat ja ar ikdienišķām nelielām bedrēm
Vajag izturēties piesardzīgi,
Tad vai gan vēl jāpiemin aizas, kurās iekrīt
Tūkstoš jūdžu dziļumā un uz ilgu laiku?

གཡང་ས་ཐ་མལ་ཚུང་རྒྱ་ལའང་། །
བག་ཡོད་གནས་པར་བྱ་དགོས་ན། །
དབག་ཚད་སྟོང་རྒྱ་སྤང་བ་ཡི། །
ཡུན་རིང་གཡང་ས་སར་སྐོས་ཅི་དགོས། །

2.58.

Vismaz šodien es nenomiršu –
Šādā tīksmē iemist nav saprātīgi.
Jo tas laiks, kas es vairs nebūšu,
Neapšaubāmi drīz pienāks.

དེ་རིང་ལོ་ན་མི་འཆི་ཞེས། །
བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་མ་ཡིན། །
བདག་ནི་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུས། །
དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་། །

2.59.

Kurš man ir devis bezbailību?
Kā es no bailēm droši atbrīvošos?
Ja neapšaubāmi iestāsies nebūtība,
Tad kādēļ esmu pašapziņas tīksmē?

བདག་ལ་མི་འཇིགས་སུ་ཡིས་བྱིན། །
འདི་ལས་རི་ལྟར་ངས་ཐར་འགྱུར། །
གདོན་མི་ཟ་བར་མེད་འགྱུར་ན། །
ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ཡིད་བདེ་བར་འདུག། །

2.60.

Agrākās baudas izbeigušās,
Kas gan man palicis no tām?
Bet aiz pārliedas pieķeršanās tām
Esmu rīkojies pretēji Guru vārdiem.

སྐོན་ཆད་སྐྱོང་སྤེ་ཞིག་པ་ལས། །
བདག་ལ་སྐྱག་པ་ཅི་ཡོད་ན། །
བདག་ནི་དེ་ལ་མངོན་ཞེན་ནས། །
སྐྱ་མའི་བཀའ་དང་འགལ་བར་བྱས། །

2.61.

Šo dzīves laiku un tāpat arī
Draugus un radus pilnībā pametot,
Ja man vienam būs jāiet kaut kur,
Tad ko gan iespēs visas šīs attiecības?

གསོན་ཚོ་འདི་དང་དེ་བཞིན་དུ།
གཉེན་དང་བཤེས་པ་རྣམས་སྤངས་ནས།
གཅིག་ཕུ་ག་ཤེད་འགོ་དགོས་ན།
མཛོད་དང་མི་མཛོད་ཀུན་ཅི་རུང་།

2.62.

No netikumiem rodas ciešanas;
Kā lai no tām droši atbrīvojas?
Augām dienām un naktīm man
Tikai un vienīgi šo ir saprātīgi pārdomāt.

མི་དགེ་བ་ལས་སྐྱུག་བསྐྱེད་འབྱུང་།
དེ་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་ཞེས།
ཉེན་མཚན་རྟག་དུ་བདག་གིས་ནི།
འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསམ་པའི་རིགས།

2.63.

Neziņas un maldu dēļ esmu pieļāvis
Gan dabiski nepieņemamas kļūdas,
Gan arī kā ļaunus darbus apzīmētas
Visdažādākās iespējamās nekrietnības.

བདག་ནི་མི་ཤེས་གཏི་སྐྱུག་པས།
རང་བཞིན་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའམ།
བཅས་པའི་སྤྲིག་པ་གང་ཡིན་ལས།
གང་ཡང་རུང་བ་བགྱིས་པ་རྣམས།

2.63.

Aizstāvja priekšā plaukstas kopā salicis,
Ar bailīgām domām par ciešanām,
Vēl un vēlreiz dziļi klanoties,
Visas tās atklāti nožēloju.

མགོན་པོའི་སྐུན་སྐྱར་མངོན་སུམ་དུ།
ཐལ་སྐྱུར་སྐྱུག་བསྐྱེད་འཇིགས་སེམས་ཀྱིས།
ཡང་དང་ཡང་དུ་སྐྱུག་འཚལ་ཏེ།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི།

2.64.

Vadoņi dižie, manus netikumus un
Pārkāpumus labi atpazīstiet!
Tie patiesi nemaz nav labi,
Tāpēc turpmāk es tā vairs nedarīšu.

འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྤྲིག།
འོངས་པ་ལགས་པར་བཟུང་དུ་གསོལ།
འདི་ནི་བཟང་པོ་མ་ལགས་པས།
སྐྱོན་ཆད་བདག་ནི་ཡོང་མི་བགྱིད།

„Ievads bodhisattvu praksē: 2.nodaļa. Ļauno darbu nožēlošana”

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ལཱ་ལྷན་གཉིས་པའོ།
(otrās daļas beigās)

3.NODĀLA. Apgaismības domas pilnīga iegūšana

བྱང་ལྷན་གྱི་སེམས་ཡིངས་སུ་བབྱང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟེ་ལཱུ་གསུམ་པའོ།

3.1.

Par tikumiem, kas zemajās sfērās
Atvieglo ciešanas visām būtnēm,
Un par to, ka cietēji nokļūst svētlaimē,
Es priecīgi kopā ar visiem līksmoju.

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ངན་སོང་གི།
སྤྱག་བཟུལ་ངལ་བསོའི་དགོ་བ་དང་།
སྤྱག་བཟུལ་ཅན་དག་བདེར་གནས་ལ།
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།

3.2.

Par tikumu krājumu, kas radīs apgaismību,
Es kopā ar visiem līksmoju.
Par ķermenisko būtņu patiesu atbrīvi no ciešanām
Es kopā ar visiem līksmoju.

བྱང་ལྷན་རྒྱུར་གྱུར་དགོ་བསགས་པ།
དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།
ལྷན་ཅན་འཁོར་བའི་སྤྱག་བཟུལ་ལས།
ངེས་པར་ཐར་ལ་ཡི་རང་ངོ་།

3.3.

Par glābēju⁵⁶ apgaismību un
Bodhisattvu sasniegumiem⁵⁷ es līksmoju.
Par radīto dižo garu⁵⁸, šo tikumu jūru,
Kas visām būtnēm laimi nes un
Dzīvajām būtnēm palīdzību sniedz,
Es laimīgi kopā ar visiem līksmoju.

སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ལྷན་དང་།
རྒྱལ་སྐྱོབ་ས་ལའང་ཡི་རང་ངོ་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་མཛད་པའི།
སྤྱགས་བསྐྱེད་དགོ་བ་རྒྱ་མཚོ་དང་།
སེམས་ཅན་ཕན་པར་མཛད་པ་ལ།
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།

3.4.

Visu četru debesspušu buddhas
Es, plaukstas kopā salicis, lūdzu:
Būtnēm, kas ciešanu tumsā skautas,
Lūdzu, iededziet mācības gaismu!

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།
སེམས་ཅན་སྤྱག་བཟུལ་ལྷན་འཛོམས་ལ།
ཚོས་ཀྱི་སྐྱོན་མེ་སྦྲར་དུ་གསོལ།

3.5.

Uzvarētājus⁵⁹, kas grasās doties nirvānā,
Es, plaukstas kopā salicis, lūdzu:
Nepametiet ceļiniekus apmātībā,
[Bet] palieciet [šeit] neskaitāmas ēras!

རྒྱལ་བ་ལྷན་འདུའདུ་བཞེད་ལ།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།
འགྲོ་འདི་ལྗངས་པར་མི་འགོད་ཅིང་།
བསྐྱལ་བ་གངས་མེད་བཞུགས་པར་གསོལ།

⁵⁶ T.i. buddhas.

⁵⁷ Burtiski – „par bodhisattvu zemēm”, domātas desmit pakāpes, ko bodhisattvas sasniedz apgaismības ceļā. Citās teksta versijās vārds „zeme” ir izlaists. Līdz ar to var tulkot arī šādi: „par bodhisattvām (es līksmoju)”.

⁵⁸ T.i. apgaismības doma (bodhičitta).

⁵⁹ T.i. buddhas.

3.6.

Tie tikumi, ko esmu uzkrājis
Ar visām šāda veida darbībām,
Lai tie dzīvajām būtnēm
Ciešanas it visas izkļiedē!

དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀུན་བྱས་ཏེ། །
དག་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་། །
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
སྐྱུག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་བསལ་བར་ཤོག། །

3.7.

Tik ilgi, līdz kamēr dzīvo būtņu
Slimības tiks pilnīgi izdziedētas,
Zāles un ārsts lai es esmu,
Kā arī māsiņa – viņa palīgs.

འགོ་བ་ནད་པ་ཇི་སྲིད་དུ། །
ནད་སོས་སྐྱུར་གྱི་བར་དུ་ནི། །
སྐྱུན་དང་སྐྱུན་པ་ཉིད་དག་དང་། །
དེ་ཡི་ནད་གཡོག་བྱེད་པར་ཤོག། །

3.8.

Ēdienu un dzērienu lietum līstot,
Lai izklīst izsalkuma un slāpju mokas!
Bet bada starpperioda⁶⁰ laikā
Lai es pats kļūstu par ēdienu un dzērienu!

ཟས་དང་སྐོམ་གྱི་ཆར་ཕབ་སྟེ། །
བགྱེས་དང་སྐོམ་པའི་གཞོན་པ་བསལ། །
སྐྱུ་གཤི་བསྐྱེད་པ་བར་མའི་ཚོ། །
བདག་ནི་ཟས་དང་སྐོམ་དུ་སྐྱུར། །

3.9.

Lai būtnēm, kas nabadzībā un trūkumā,
Es kļūstu par neizmeļamu dārgumu krātuvi,
Kas deviņās⁶¹ dažādās lietu vajadzībās
Atrodas visu priekšā, viegli pieejama.

སེམས་ཅན་ཕོངས་ཤིང་དབུལ་བ་ལ། །
བདག་ནི་མི་ཟད་གཏེར་གྱུར་ཏེ། །
ཡོ་བྱད་མཐོ་དགུ་ལྡེ་ཚོགས་སུ། །
མདུན་ན་ཉེ་བར་གནས་སྐྱུར་ཅིག། །

3.10.

Savu ķermeni un baudīto mantību,
Kā arī visus trīs laikos uzkrātos tikumus
Dzīvo būtņu labuma piepildīšanas dēļ
Es atdošu, itin neko nepaturot sev.

ལུས་དང་དེ་བཞིན་ལོངས་སྤྱོད་དང་། །
དུས་གསུམ་དག་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་བསྐྱེད་ལྱིར། །
ཕོངས་པ་མེད་པར་གཏང་བར་བྱ། །

⁶⁰ Saskaņā ar „Abhidrahmakošas” tekstu pastāv starpperiods jeb īsās *kalpa*, kas ilgst 8.399.000 gadus.

⁶¹ Skaitlis “deviņi” šajā gadījumā norāda uz visu kopumu, visām vajadzībām. Tas saistās ar deviņiem eksistences līmeņiem, kuros mitinās dzīvās būtnes. The nine realms are:—(1) 欲界五趣地; the desire realm with its five gati, i.e. hells, hungry ghosts, animals, men, and devas. In the four form-realms are:—(2) 離生喜樂地 Paradise after earthly life, this is also the first dhyāna, or subject of meditation, 初禪. (3) 定生喜樂地 Paradise of cessation of rebirth, 二禪. (4) 離喜妙樂地 Land of wondrous joy after the previous joys, 三禪. (5) 捨念清淨地 The Pure Land of abandonment of thought, or recollection (of past delights), 四禪. The four formless, or infinite realms, catur arūpa dhātu, are:—(6) 空無邊處地 ākāśānantyā-yatanam, the land of infinite space; also the first samādhi, 第一定. (7) 識無邊處地 vijñānānantyāyatanam, the land of omniscience, or infinite perception, 二定. (8) 無所有處地 ākiñcanyāyatana, the land of nothingness, 三定. (9) 非想非非想處地 naivasamjñānā-samjñāyatana, the land (of knowledge) without thinking or not thinking, or where there is neither consciousness nor unconsciousness, i.e. above either; this is the 四定. Eitel says that in the last four, "Life lasts 20,000 great kalpas in the 1st, 40,000 in the 2nd, 60,000 in the 3rd, and 80,000 great kalpas in the 4th of these heavens." Source: A Dictionary of Chinese Buddhist Terms, William Edward Soothill and Lewis Hodous. <https://www2.buddhistdoor.net/dictionary/details/nine-levels-of-existence>

3.11.

Visu atdevis, aiziešu pāri bēdām,⁶²
Un mans prāts sasniegs nirvānu.⁶³
Ja man viss kā viens ir jāatdod,
Labāk tad to dāvāt dzīvajām būtnēm.

ཐམས་ཅད་བཏང་བས་མྱ་ངན་འདའ། །
བདག་སྒོ་མྱ་ངན་འདས་པ་བསྐྱབ། །
ཐམས་ཅད་གཏོང་བར་ཚབས་གཅིག་ལ། །
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཏང་བ་མཚོག། །

3.12.

Es visām ķermeniskajām būtnēm
Šo (savu) rumpi atdodu, lai dara, ko grib.
Lai pavisam nogalina, pazemo vai sit,
Lai ņem un dara, ko vien vēlas.

བདག་གིས་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །
ལུས་འདི་ཅི་བདེར་བྱིན་ཟེན་གྱིས། །
ཏྱག་ཏུ་གསོད་དང་སྒོད་པའམ། །
བདེག་སོགས་ཅི་དགར་བྱེད་ལ་རག། །

3.13.

Lai izklaidējas ar ķermeni manu,
Lai kļūst tas par ieganstu nievām un ņirgām!
Atdodot savu rumpi (citu) rīcībā,
Kāda vēl jēga būtu tam pieķerties?

བདག་གི་ལུས་ལ་ཚེ་བྱེད་དམ། །
ཙཱ་འདྲི་ག་ཞེས་རྒྱ་བྱེད་ཀྱང། །
བདག་གི་ལུས་འདི་བྱིན་ཟེན་གྱིས། །
འདི་ཡི་ཁ་ཏས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

3.14.

Jebkurai izrīcībai lai tas pakļauts tiek,
Ka tik tā nerada viņiem kaitējumu.
Manis ieraudzīšana lai nekad
Un nevienam nebūtu bez jēgas.

དེ་ལ་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་བའི། །
ལས་གང་ཡིན་པའང་བྱེད་ཏུ་ཚུག། །
བདག་ལ་དམིགས་ནས་ནམ་དུ་ཡང། །
འགའ་ཡང་དོན་མེད་མ་གྱུར་ཅིག། །

3.15.

Tiem (cilvēkiem), kuriem mani ieraugot
Rodas vai nu dusmu vai ticības domas,
Lai tieši tās kļūst viņiem allažīņ
Par cēloņiem, kas piepilda visus mērķus.⁶⁴

བདག་ལ་དམིགས་ནས་གང་དག་གིས། །
སྒོ་འམ་དད་པའི་སེམས་བྱུང་ན། །
དེ་ཉིད་ཏྱག་ཏུ་དེ་དག་གི། །
དོན་ཀུན་འགྲུབ་པའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག། །

3.16.

Tiem, kas mani vārdiem aizvaino
Vai arī citādi nodara kaitējumu,
Vai arī tāpat, iespējams, noniecina,
Lai viņiem izdodas sasniegt apgaismību!

གང་དག་བདག་ལ་ཁ་ཟེར་རམ། །
གཞན་དག་གཞོད་པ་བྱེད་པའམ། །
དེ་བཞིན་ཕྱར་ཀ་གཏོང་ཡང་ཅུང། །
ཐམས་ཅད་བྱང་ཚུབ་སྐལ་ལྷན་གྱུར། །

⁶² “Aiziet pāri bēdām” ir vārda „nirvāna” ekvivalents, tikai šeit tas lietots darbības vārda funkcijā. Iespējams arī tulkojums „nomirt”.

⁶³ Vārdu „nirvāna” šeit var arī tulkot kā „aiziešana pāri bēdām”.

⁶⁴ Mērķu piepildīšana saistās ar budisma mācībā un praksē uzstādītajiem mērķiem, piemēram, apgaismības sasniegšanu.

3.17.

Par aizsargu bezpalīdzīgajiem,
Par vadoni ceļu uzsākušajiem,⁶⁵
Par kuģi tiem, kuri vēlas tikt pāri,⁶⁶
Par plostu un pat par tiltu lai kļūstu es!

བདག་ནི་མགོན་མེད་རྣམས་ཀྱི་མགོན། །
ལམ་ལུགས་རྣམས་ཀྱི་དེད་དཔོན་དང་། །
བཟའ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་དང་ནི། །
གཟིངས་དང་ཟམ་པ་ཉིད་དུ་གྱུར། །

3.18.

Tiem, kas tiecas pēc salas, (lai esmu) sala!⁶⁷
Tiem, kas vēlas gaismu, lai (esmu) gaisma!
Tiem, kas meklē naktsmītni, lai (esmu) mītne!
Ķermeniskajām būtņēm, kam vajag kalpu,
Lai visām par kalpu kļūstu (es)!

སྤྲིང་དོན་གཉེར་ལ་སྤྲིང་དང་ནི། །
མར་མེ་འདོད་ལ་མར་མེ་དང་། །
གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་། །
བདག་ནི་ལྷས་ཅན་བླན་འདོད་པ། །
ཀུན་གྱི་བླན་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག །

3.19.

Prātu iepriecinošais dārgums un burvīgā vāze,
Maģiskā gudrības mantra un brīnumzāles,
Koks, kas piepilda visas vēlmes lai esmu es un
Govs, kas cilvēkiem dod (pienu) pēc vēlmes.⁶⁸

ཡིད་བཞིན་ལོར་དང་བྱམ་པ་བཟང་། །
རིགས་སྲགས་གྲུབ་དང་སྤྲན་ཆེན་དང་། །
དཔག་བསམ་གྱི་ནི་ཤིང་དག་དང་། །
ལྷས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འདོད་འཇོར་གྱུར། །

3.20.

Kā zeme un pārējie četri pamatelementi⁶⁹
Un gluži tāpat kā debesis pastāvīgi
(Lai es) neskaitāmām dzīvām būtņēm
Dažādos veidos nodrošinu dzīvības pamatu.

ས་སོགས་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་དང་། །
ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་རྟག་པར་ཡང་། །
སེམས་ཅན་དཔག་དུ་མེད་པ་ཡི། །
རྣམ་མང་ཉེར་འཚོའི་གཞིར་ཡང་ཤོག །

3.21.

Tāpat arī debesu telpas robežās
(Pastāvošajās) būtņu sfērās visādā ziņā
Lai (es) būtu par dzīvības balstu,
Līdz kamēr visi (nokļūs) nirvānā.⁷⁰

དེ་བཞིན་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི། །
སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་རྣམ་ཀུན་དུ། །
ཐམས་ཅད་ལྷ་དང་འདས་བར་དུ། །
བདག་ནི་ཉེར་འཚོའི་རྒྱར་ཡང་ཤོག །

⁶⁵ Šeit no vienas puses varētu būt domāti ceļinieki burtiskā nozīmē, jo Tibetas kalnainajā vidē senāk ceļošana bija ļoti bīstama, nemaz nerunājot par ceļošanu vienatnē. No otras puses domāti tie, kuri uzsākuši budisma prakses ceļu, t.i., ceļu uz apgaismību un atbīvošanos no ciešanām.

⁶⁶ „Tikt pāri” var saprast gan kā ūdens šķēršļa pārvarēšanu un nokļūšanu otrā krastā, gan arī kā pārvarēšanu un aiziešanu pāri visam. Budismā pasaulīgās ciešanas, kaisles un ilūzijas mēdz salīdzināt ar bangojošu okeānu, bet nirvānu un atbrīvošanos – ar otru krastu.

⁶⁷ Asociācija ar bagātību salu, ar laimīgo zemi, kuru visi meklē.

⁶⁸ Visas šeit uzskaitītās lietas atrodas budistu „paradīzē”: dārgums saistās ar prāta mieru, kas rodas no tikumiem un labām darbībām, vāze sniedz veselības un ilgmūžības nektāru, mantras norāda uz rakstu gudrībām, brīnumzāles dziedē jebkuras slimības, koks sniedz dažnedažādus gardus augļus, bet govys tiek uzskaitīta gluži kā māte, kas dod pienu un nodrošina cilvēka pamatuzturu.

⁶⁹ Četri dižie pamatelementi tibetiešu kultūrā ir: zeme, ūdens, uguns un gaiss (vējš).

⁷⁰ Nirvāna – ciešanu pārvarēšana, iziešana ārpus vai pāri skumjām, bēdām.

3.22.

Gluži kā agrākie buddhas⁷¹
Radīja apgaismības garu un
Piekopa apgaismes domas praksi
Iemitinoties katrā pakāpē,

ཇི་ལྟར་སྣོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་གྱིས། །
བྱང་ཚུབ་སྤྱུགས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ལ། །
དེ་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་ལྟར། །

3.23.

Tieši tāpat visu dzīvo labā
Lai es arī attīstu apgaismības domu,
Lai tāpat es spēju to izkopt
Pa pakāpei vien, pa pakāpei vien!

དེ་བཞིན་འགོ་ལ་ཕན་དོན་དུ། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་བགྱི་ཞིང་། །
དེ་བཞིན་དུ་ནི་བསྐྱབ་པ་ལའང་། །
རིམ་བཤིན་དུ་བསྐྱབ་པར་བགྱི། །

3.24.

Tas, kura prātam piemīt šāds stāvoklis,
Vispārākajā skaidrībā ir ieguvis bodhičittu.
Un, lai arī turpmāk varētu to attīstīt,
Domās viņš cildinoši slavina tā:⁷²

དེ་ལྟར་སྣོན་དང་ལྡན་པ་ཡིས། །
རབ་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་བཟུང་ནས། །
མཚུག་ཀྱང་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །
སེམས་ནི་འདི་ལྟར་གཟེངས་བསྟོད་དོ། །

3.25.

Tagad mana dzīve ir nesusi augļus,
Esmu ieguvis lielisku pārdzimšanu.⁷³
Nu esmu iedzimis buddhu ģimenē
Un tādējādi kļuvis par buddhu dēlu.⁷⁴

དང་དུས་བདག་ཚེ་འབྲས་བུ་ཡོད། །
མི་ཡི་མྱིད་པ་ལེགས་པར་ཐོབ། །
དེ་རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྐྱེས། །
སངས་རྒྱས་སྲས་སུ་ད་ལྱུར་དོ། །

3.26.

Lai vai kā, bet man tagad ir jārīkojas
Saskaņā ar šīs ģimenes (ieražām).
Jādara tā, lai neradītu grūtības
Šai nevainojamai, godājamai ģimenei.

ད་ནི་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་། །
རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་བརྩམས་ཏེ། །
སྣོན་མེད་བཅུན་པའི་རིགས་འདི་ལ། །
རྣོག་པར་མི་འགྱུར་དེ་ལྟར་བྱ། །

3.27.

Tāpat kā aklaiss gružu kaudzē
Atrod vērtīgu dārgakmeni,
Tieši tikpat rets ir gadījums,
Ka manī ir dzimusi apgaismes doma.

ལོང་བས་ཕྱག་དར་ཕྱང་པོ་ལས། །
ཇི་ལྟར་རིན་ཆེན་རྗེད་པ་ལྟར། །
དེ་བཞིན་ཇི་ཞིག་ལྟར་སྐྱེས་ནས། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་འདི་བདག་ལ་སྐྱེས། །

⁷¹ Šeit izmantots epitets „svētlaimē aizgājušie” (sanskrit. *sugata*)

⁷² Tālākā teksta daļa līdz nodaļas beigām ir apgaismības domas radīšana un uzturēšanas solījums. To var pielīdzināt tiešajai runai.

⁷³ Ar “izcilo pārdzimšanu” ir domāta cilvēka dzīve, jo tikai cilvēku sfērā iespējams sasniegt apskaidrību, atbrīvoties no visām ciešanām un kļūt par buddhu.

⁷⁴ T. i. par bodhisattvu.

3.28.

Tā ceļiniekiem⁷⁵ ir dzīvības nektārs,
Kas iespēj uzveikt pat pašu nāvi.
Tā ir neizsmeļama dārgumu krātuve,
Kas novērš dzīvo būtņu nabadzību.

འགོ་བའི་འཆི་བདག་འཛམས་བྱེད་པའི།
བདུད་ཚི་མཚོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ།
འགོ་བའི་དབུལ་བ་སེལ་བ་ཡི།
མི་ཟད་གཏེར་ཡང་འདི་ཡིན་ནོ།

3.29.

Tā ir arī kā vislabākās zāles,
Kas pilnībā izdziedē dažādas kaites.
Tā ir zaļojošs koks, kur atpūsties būtnēm,
Pārgurušām no klejošanas pasaules ceļos.

འགོ་བའི་ནད་རབ་ནི་བྱེད་པའི།
ལྷན་གྱི་མཚོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ།
སྲིད་ལམ་འབྱམས་ཤིང་དུབ་བ་ཡི།
འགོ་བའི་ངལ་བསོའི་སྣོན་ཤིང་ཡིན།

3.30.

Tā ir plašs tilts, kas ved uz atbrīvi
Visas būtnēs no sliktajām sfērām.⁷⁶
Tā ir domās uzaustošs mēness,
Kas kļiedē ļaužu kaislību mokas.

འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ངན་འགོ་ལས།
སྣོལ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱི་སྤྲེགས་ཡིན།
འགོ་བའི་ཉོན་མོངས་གདུང་སེལ་བའི།
སེམས་ཀྱི་རླབ་ཤར་བ་ཡིན།

3.31.

Tā ir dižā saule, kas galu galā aizmēž
Nezināšanas miglu no cilvēku acīm.
Tā ir vistīrākā sviesta esence,
Kas izkulta no cēlās mācības⁷⁷ piena.

འགོ་བའི་མི་ཤེས་རབ་རིབ་དག།
དབྱིས་འབྱེན་ཉི་མ་ཆེན་པོ་ཡིན།
དམ་ཚོས་འོ་མ་བསྐྱབས་པ་ལས།
མར་གྱི་ཉིང་ཁུ་ཕྱང་བ་ཡིན།

Šeit turpinās deviņu zilbju rindu ritms.

3.32.

Ceļojošos viesus, kas pasaulīgos ceļus iet
Un vēlas iegūt laimes baudas,
Tā pietuvina vislielākajai laimei,
Gandarot dzīvās būtnes lieliskās svinībās.
འགོ་བའི་མགོན་པོ་སྲིད་པའི་ལམ་རྒྱ་ཞིང་།
བདེ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པར་འདོད་པ་ལ།
འདི་ནི་བདེ་བའི་མཚོག་ཏུ་ཉེར་གནས་ཏེ།
སེམས་ཅན་འགོན་ཆེན་ཆོས་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

⁷⁵ Šajā un nākamajos pantos tibetiešu valodā vienmēr ir lietots vārds “ceļinieki”, t.i. tie, kuri pārceļo no vienas dzīves otrā. Latviešu valodā izmantoti arī citi sinonīmi, piemēram, “cilvēki, ļaudis, dzīvās būtnes”.

⁷⁶ Tādas ir trīs – dzīvnieku, izsalkušo garu un elles sfēras.

⁷⁷ Domāta budisma mācība.

3.33.

Šodien es visu glābēju⁷⁸ priekšā aicinu
Būtnes aiziet tā, kā aizgāja buddhas,
Bet starpposmā⁷⁹ lai bauda tās laimi!
Dievi un pusdievi lai līksmojas!

བདག་གིས་དེ་རིང་སྐྱོབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
སྐྱུན་སྲུང་འགྲོ་བ་བདེ་གཤེགས་ཉིད་དང་ནི།
བར་དུ་བདེ་ལ་མགོན་དུ་བོས་ཟིན་གྱིས།
ལྷ་དང་ལྷ་མིན་ལ་སོགས་དགའ་བར་གྱིས།

„Ievads bodhisattvu praksē: 3.nodaļa. Apgaismības domas pilnīga iegūšana”

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལཱ་གསུམ་
བཤོ། ། (trešās daļas beigās)

4.NODAĻA. (Apgaismības domas) vērīga uzturēšana

བག་ཡོད་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལཱ་གསུམ་བཤོ་བཤོ།

Šeit sākas septiņu zilbju rindu ritms.

4.1.

Kad bodhisattva – uzvarētāja dēls
Šādā veidā ir satvēris bodhičittu,
Tad viņam vienmēr bez slinkošanas
Ir jācenšas nepārkāpt mācības.

རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུར།
བྱང་ཆུབ་སེམས་རབ་བརྟན་བཟུང་ནས།
གཡེལ་བ་མེད་པར་རྟག་དུ་ཡང་།
བསྐྱབ་ལས་མི་འདའ་འབད་པར་བྱ།

4.2.

Jebkas, kas uzsākts pārsteidzīgi
Vai arī nav kārtīgi pārdomāts,
Neskatoties uz dotajiem solījumiem,
Ir iemesls pārdomām – darīt vai nē.

བབ་ཚེལ་བརྒྱམས་པ་གང་ཡིན་པའམ།
གང་ཞེག་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་པ།
དེ་ནི་དམ་བཅའ་བྱས་ཀྱང་ཀྱང་།
བྱ་འམ་བཏང་ཞེས་བརྟགས་པའི་རིགས།

4.3.

Bet to ko buddhas un viņu dēli
Ar izcilu gudrību ir pārdomājuši
Un ko katrs pats ir rūpīgi izvērtējis,
Kāda ar to var būt kavēšanās?

སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དེ་ཡི་སྲས།
ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་གང་བརྟགས་ཤིང་།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བརྟགས་བརྟགས་པ།
དེ་ལ་བཤོལ་དུ་ཅི་ཞེག་ཡོད།

⁷⁸ Domāti buddhas.

⁷⁹ Periods, kad vēl nav sasniegts buddhas stāvoklis.

4.4.

Ja šādi esmu pieņēmis solījumu,
Bet ar darbiem neesmu to pildījis,
Tad ir pieviltas visas dzīvās būtnes,
Kāda gan būs mana nākamība?⁸⁰

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་ནས། །
ལས་ཀྱིས་བསྐྱབས་པར་མ་བྱས་ན། །
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀུན་བསྐྱས་པས། །
བདག་གི་འགྲོ་བ་ཅི་འདྲར་འགྱུར། །

4.5.

Buddha teica, ka, pat ja (cilvēks)
Prātā ir izdomājis kādam atdāvināt
Visniecīgāko ikdienas lietu, bet to neizdara,
Arī tad viņš kļūst par izsalkušu garu.⁸¹

དངོས་སོ་སལ་བ་ལྷུང་ཟད་ལའང་། །
ཡིད་ཀྱིས་སྦྱིན་པར་བསམས་བྱས་ནས། །
མི་གང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པ། །
དེ་ཡང་ཡི་དུགས་འགྱུར་གསུངས་ན། །

4.6.

Bet, ja (kāds) ar apņēmīgām domām
Uz visaugstāko laimi ir aicinājis
Un pievīlis visas dzīvas būtnes,⁸²
Tad kā lai tas sasniedz nākotni labu?⁸³

ལྷན་ན་མེད་པའི་བདེ་བ་ལ། །
བསམ་པ་ཐག་པས་མགོན་གཉེར་ནས། །
འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་བྱས་ན། །
བདེ་འགྲོར་ཇི་ག་འགྲོ་འགྱུར་རམ། །

4.7.

Ja kāds cilvēks, pat atmetis bodhičittu,
Nonāk pie atbrīvošanās, tad šādas
Karmas sekas ir prātam netveramas.
Tikai viedie to visu (spēj) izprast.

མི་གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཏང་ཡང་། །
དེ་དག་ཐར་བར་མཛད་པ་ནི། །
ལས་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་སྟེ། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལོ་ནས་མཁྱེན། །

4.8.

Šis attiecībā uz bodhisattvu
Ir no kritieniem vissmagākais,
Jo kam tādām notiekot,
Tiek maitāts visu būtņu labums.

དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ། །
ལྷུང་བའི་ནང་དུ་སྦྱི་བ་སྟེ། །
འདི་ལྟར་དེ་ནི་བྱང་གྱུར་ན། །
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ལ་དམན། །

4.9.

Ja cits cilvēks kaut uz īsu brīdi
Bodhisatvas veikumiem šķēršļus liek,
Tā apdraudot būtņu labklājību,
Tad gala nebūs viņa sliktām gaitām.⁸⁴

གང་གཞན་སྐད་ཅིག་ཅམ་ཡང་འདིའི། །
བསོད་ནམས་བར་ཆད་གོགས་བྱེད་པ། །
སེམས་ཅན་དོན་ལ་དམན་གྱུར་པས། །
དེ་ཡི་ངན་འགྲོ་མུ་མཐའ་མེད། །

⁸⁰ Domāta pārdzimšana nākamajās dzīvēs.

⁸¹ Izsalkušie gari ir viena no trim sliktajām pārdzimšanas sfērām (divas citas ir – elle un dzīvnieku pasaule). Viņi iepriekšējās dzīvēs bijuši vai nu pārāk skopi vai alkatīgi un tāpēc, pārdzimstot šajā sfērā, vienmēr jūt izsalkumu un slāpes gan tiešajā, gan pārnestajā nozīmē.

⁸² Bodhisattvam ir ļoti liela atbildība un pienākums. Viņš dod solījumu glābt un atbrīvot visas dzīvās būtnes, apsolot dāvināt tām visneikdienišķāko, vispārāko lietu, kāda vien iespējama. Šeit tiek izteikta varbūtība, ka viņš domās apņemas un apsola, bet realitātē neizdara.

⁸³ Ar “labu nākotni” domātas trīs labās pārdzimšanas sfēras – cilvēku, pusdievu un dievu pasaules.

⁸⁴ Šeit ar frāzi “sliktās gaitas” apzīmētas pārdzimšanas trīs sliktajās eksistences sfērās.

4.10.

Ja sagandējot pat vienas būtnes laimi,
Manis paša stāvoklis pasliktinās,
Tad vai vēl visu bezgalīgi plašās telpas
Būtņu laimes sagraušana ir jāpiemin?

སེམས་ཅན་གཅིག་གི་བདེ་བ་ཡང་། །
བཞིག་ན་བདག་ཉིད་ཉམས་འགུར་ན། །
ནམ་མཁའ་མ་ལུས་མཐའ་གྲས་པའི། །
ལུས་ཅན་བདེ་བཞིག་སྣོས་ཅི་དགོས། །

4.11.

Tie, kurus ietekmē šādu kritienu spēks
Vai arī apgaismes domas vara,
Samsāras aplī reizēm kļūst par spokiem,
Un līdz [augstākai] pakāpei paiet ilgs laiks.

དེ་ཉམས་ལུང་བ་སྣོབས་ལྡན་དང་། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་སྣོབས་ལྡན་པ་དག། །
འཁོར་བར་རེས་ཀྱིས་འདྲེ་བྱེད་ན། །
ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་ཐོགས། །

4.12.

Tāpēc saskaņā ar doto solījumu
Man ir godprātīgi jāpilnveidojas.
Ja no šodienas es cītīgi nepulēšos
Tad grimšu zemāk un zemāk.

དེ་ལྟས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་བཞིན། །
བདག་གིས་གུས་པས་བསྐྱབ་པར་བྱ། །
དེང་ནས་བཙོན་པར་མ་བྱས་ན། །
འོག་ནས་འོག་ཏུ་འགོ་བར་འགུར། །

4.13.

Darot labu visām dzīvajām būtnēm,
Neskaitāmi buddhas ir sasnieguši pilnību,
Bet es sava paša vainas un kļūdu dēļ
Neesmu iekļuvis viņu izdziedināto vidū.

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་པན་མཛད་པའི། །
སངས་རྒྱས་གངས་མེད་འདས་གུར་གུང་། །
བདག་ནི་རང་གི་ཉེས་པས་དེའི། །
གསོ་བའི་སྣོད་ལུལ་མ་གུར་ཏེ། །

4.14.

Ja es vēl arvien turpināšu tādā veidā,
Tad atkal un atkal būs līdžīgas (sekas):
Sliktajās sfērās nokļūšu slimību važās,
Pieredzēšu sadalīšanu sacērtot utml.

ད་དུང་དེ་བཞིན་བདག་བྱེད་ན། །
ཡང་དང་ཡང་དུའང་དེ་བཞིན་ཏེ། །
ངན་འགོར་ནད་དང་འཚིང་བ་དང་། །
བཅད་དང་གཤག་སོགས་སྣོད་བར་འགུར། །

4.15.

Tik reta ir tathāgatas parādīšanās,
Cilvēka ķermena iegūšana ar ticību
Un iespēja attīstīt labus ieradumus.
Kad gan (to visu atkal) varēs gūt?

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྱུང་བ་དང་། །
དད་དང་མི་ལུས་ཐོབ་པ་དང་། །
དགོ་གོམས་རུང་བ་དེ་ལྟ་བུ། །
དཀོན་ན་ནམ་ཞིག་ཐོབ་པར་འགུར། །

4.16.

Ja arī kāda diena būs bez slimībām,
Ar labiem ēdieniem un bez likstām,
Šis brīdis būs tikai mirklīga ilūzija,
Jo ķermenis ir īslaicīgi patapināts.

ནད་མེད་ཉི་མ་འདི་ལྟ་བུ། །
ཟས་བཅས་འཚོ་བ་མེད་གུང་ནི། །
ཚོ་ནི་སྐད་ཅིག་བསྐྱབ་བ་སྟེ། །
ལུས་ནི་ཐང་ཅིག་བརྟན་པོ་བཞིན། །

4.17.

Ar šādu savu izturēšanos
Es neiegūšu pat cilvēcisku ķermeni,
Un, neiegūstot cilvēka ķermeni,
Būs tikai nekrietības bez tikumiem.

བདག་གི་སློང་པ་འདི་འདྲས་ནི། །
མི་ཡི་ལུས་ཀྱང་འཛོལ་མི་འགྱུར། །
མི་ལུས་ཐོབ་པར་མ་གྱུར་ན། །
ཕྱིག་པ་འབའ་ཞིག་དགོ་བ་མེད། །

4.18.

Pat ja ir bijusi iespēja piekopt tikumus,
Bet es neesmu to izmantojis,
Slikto sfēru ciešanās pilnīgi apmāts
Ko lai šai brīdī es pasāku?

གང་ཚོ་དགོ་སླུང་སྐལ་ལྷན་ཡང་། །
དགོ་བ་བདག་གིས་མ་བྱས་ན། །
ངན་སོང་སླུག་བསྐལ་ཀུན་ཚོངས་པ། །
དེ་ཚོ་བདག་གིས་ཅི་བྱར་ཡོད། །

4.19.

Kad netiek darīts nekas labs,
Bet vēl tiek uzkrāti ļaunie darbi,
Tad simtiem tūkstoši miljonu ēru
Par labāku nākotni pat nesapņot.

དགོ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱས་ལ། །
ཕྱིག་པ་དག་ཀྱང་ཉེར་བསགས་ན། །
བསྐལ་བ་བྱེ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི། །
བདེ་འགྲོའི་སྐྱ་ཡང་ཐོས་མི་འགྱུར། །

4.20.

Tieši tādēļ Uzvarētājs teica tā:
Cilvēka dzīvību iegūt ir tikpat grūti
Kā bruņurupucim iestumt kaklu
Okeāna klajā peldoša iejūga caurumā.

དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་བཙམ་ལྷན་གྱིས། །
རྒྱ་མཚོ་ཚེར་གཡེངས་གཉེན་ཤིང་གི། །
བྲ་གར་རུས་སྐལ་མགིན་ཚུད་ལྟར། །
མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀའ་གསུངས། །

4.21.

Ja pat par īsa mirkļa nekrietnību
Ir jāpavada elles mocībās vesela ēra,
Tad kopš laika gala uzkrātie ļaunumi
Vai vēl jāsaka, ka labās pārdzimšanās nevedīs?

སྐད་ཅིག་གཅིག་བྱས་ཕྱིག་པས་ཀྱང་། །
བསྐལ་པར་མནར་མེད་གནས་འགྱུར་ན། །
ཐོག་མེད་འཁོར་བར་བསགས་ཕྱིག་གིས། །
བདེ་འགྲོར་མི་འགོ་སློབ་ཅི་དགོས། །

4.22.

Bet, tikai ilgstoši mocīdamies,
Šis (cilvēks) tomēr nekļūs brīvs.
Šāda veida pieredzes laikā
Citi ļaunumi radīsies pārpārēm.

དེ་ཙམ་ཁོ་ན་སློངས་གྱུར་ནས། །
འདི་ནི་རྣམ་ཐར་མི་འགྱུར་ཏེ། །
འདི་ལྟར་དེ་ནི་སློང་བཞིན་དུ། །
ཕྱིག་པ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་སྐྱེ། །

4.23.

Ja, ieguvis šādu vērtīgu pārdzimšanu,
Es neesmu izveidojis labus ieradumus,
Tad nav nekā cita nodevīgāka par šo,
Un nav arī nekā cita aplamāka par šo.

འདི་འདྲའི་དལ་བ་རྙེད་གྱུར་ནས། །
བདག་གིས་དགོ་གོམས་མ་བྱས་ན། །
འདི་ལས་བསྐྱུས་པ་གཞན་མེད་དེ། །
འདི་ལས་ཚོངས་པའང་གཞན་མེད་དོ། །

4.24.

Ja gadījumā es, izpratis to,
Atkal aplami padošos slinkumam,
Tad tai brīdī, kad pienāks nāve,
Uzradīsies lielas nožēlas mokas.

གལ་ཏེ་བདག་གིས་དེ་རྟོགས་ནས། །
ཚོངས་པས་བྱིས་ཀྱང་སྦྱིད་ལྷག་ན། །
འཆི་བར་འགྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ། །
སྟུང་ན་ཆེན་པོ་སྤང་བར་འགྱུར། །

4.25.

Nepanesama elles uguns ilgu laiku
Ja manu ķermenī dedzinās,
Tad neizturamas nožēlas liesmas
Nav šaubu, ka prātu mocīs.

དམུལ་མེ་བཟོད་དགས་ཡུན་རིང་དུ། །
བདག་གི་ལུས་ལ་བསྐྱེད་འགྱུར་ན། །
འགྲོད་པ་མེ་བཟང་མེ་འབར་བས། །
སེམས་གདུང་འགྱུར་བ་གདོན་མི་བ། །

4.26.

Labklājības zemē,⁸⁵ ko tik grūti rast,
Nez kādā veidā nokļuvis esmu.
Bet ja pats, apzinoties to,
Tomēr atkal sevi uz elli vedu;

ཤིན་དུ་རྩེད་དཀའ་ཕན་པའི་ས། །
ཇི་ཞིག་ལྟར་སྟེན་རྩེད་གྱུར་ནས། །
བདག་ཉིད་ཤེས་དང་སྤྲོད་བཞིན་དུ། །
སྦྱིར་ཡང་དམུལ་བ་དེར་བྲིད་ན། །

4.27.

Tad gluži kā maģijas radītos maldos
Esmu bezmazvai zaudējis prātu.
Pat nezinu, kas mani apstulbinājis
Un kas manā iekšienē (notiek).

སྐྲགས་ཀྱིས་ཚོངས་པར་བྱས་པ་བཞིན། །
བདག་ལ་འདྲིར་སེམས་མེད་དུ་བྱད། །
ཅིས་ཚོངས་བདག་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ། །
བདག་གི་ཁོང་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད། །

4.28.

Dusmas, alkas un citi⁸⁶ naidnieki,
Kam nav ne kāju, ne roku,
Kas nav ne spēcīgi, ne gudri,
Kā gan tie paverdzinājuši mani?

ཞེ་སྤང་སྐྱེད་སོགས་དག་ཅུ་མས་ནི། །
རྐང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ། །
དཔའ་མཛངས་མིན་ཡང་ཇི་ཞིག་ལྟར། །
དེ་དག་གིས་བདག་བྲན་བཞིན་བྱས། །

4.29.

Ieperinājušies manā prātā,
Tie pēc patikas rada kaitējumu.
Ja pat to es bez dusmām paciešu,
Nevietā ir šāda pacietība un nosodāma.

བདག་གིས་སེམས་ལ་གནས་བཞིན་དུ། །
དགའ་མགུར་བདག་ལ་གཞོད་བྱེད་པ། །
དེ་ལའང་མི་སྦྱོར་བཟོད་པ་ནི། །
གནས་མིན་བཟོད་པ་སྤང་བའི་གནས། །

⁸⁵ Domāta cilvēku pasaule, kur var iegūt apskaidrību un atbrīvošanos.

⁸⁶ Norāde uz “trim indēm” (dusmām, pieķeršanos un nezināšanu), kā arī citām sliktām īpašībām un ieradumiem.

⁸⁷ Citās teksta versijās ir ģenitīva forma གི

4.30.

Pat ja visi dievi un pusdievi
Saceltos pret mani kā ienaidnieki,
Tie tomēr nekādi nespētu (mani)
Novest un ieogrūst visdziļākā ellē.

གལ་ཏེ་སྣ་དང་སྣ་མིན་རྣམས། །
ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགའ་ལངས་ཀྱང་། །
དེ་དག་གིས་ཀྱང་མནར་མེད་པའི། །
མེ་ནང་བྲིད་ཅིང་འཇུག་མི་བྱས། །

4.31.

Kaislību milzīgā spēkā – šai naidniekā,
Kas, pat saduroties ar Meru kalnu,
Neatstāj pāri ne putekliša,
Vienā mirklī es tajā ierauts tieku.

ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཆེན་དག་འདིས་ནི། །
གང་དང་ཕྱད་ན་རི་རབ་ཀྱང་། །
ཐལ་བ་ཡང་ནི་མི་ལྷས་པ། །
དེར་བདག་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འདོད། །

4.32.

Manas kaislības, šie ienaidnieki –
Laikā ilgi bez sākuma, bez gala.
Nav bijis itin neviens cits naidnieks,
Kas spētu tik ilgi pastāvēt.

བདག་གི་ཉོན་མོངས་དག་པོ་གང་། །
དུས་རིང་ཐོག་མཐའ་མེད་པ་ལྟར། །
དག་གཞན་ཀུན་ཀྱང་དེ་སྟུང་། །
ཡུན་རིང་ཐུབ་པ་མ་ཡིན་ལོ། །

4.33.

Ja atbilstoši un godbijīgi pakalpo tiem,
Visi (citi) sniedz laimi un palīdzību,
Bet, pakalpojot kaislībām,
Tās pretī dod (tikai) ciešanu mokas.

མཐུན་པར་རིམ་གྱོ་བཞེན་བྱས་ན། །
ཐམས་ཅད་ཕན་དང་བདེ་བྱེད་ན། །
ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་བཞེན་བྱས་ན། །
སྤོར་ཞིང་སྤུག་བསྐལ་གཞོད་པ་བྱེད། །

Tālāk turpinās deviņu zilbju ritms (katrā rindā)

4.34.

Šie ilglaicīgie un pastāvīgie ienaidnieki,
Ir vienīgais cēlonis, kas ļoti vairo ļaunā krājumus.
Ja tiem savā sirdī ietaisa drošu vietu,
Tad kā lai samsāras aplī gūst prieku bez bailēm?
དེ་སྟར་ཡུན་རིང་རྒྱན་ཆགས་དགའ་བྱུར་པ། །
གཞོད་པའི་ཚོགས་རབ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་གཅིག་ལ། །
བདག་གི་སྦྱིང་ལ་ངེས་པར་གནས་འཆའ་ན། །
འཁོར་བར་འཇིགས་མེད་དགའ་བར་ག་ལ་འགྱུར། །

4.35.

Samsāras dzīves cietuma vārtu sargi
Ellēs kļūst par galinātājiem un mocītājiem.
Ja tie prātā esošo atkarību tīklā mīt,
Tad kur gan lai rodu es laimi?

འཁོར་བའི་བཙོན་གྱི་སྤང་མ་དཔྱལ་སོགས་སུ། །
གསོད་བྱེད་གཤེད་མར་གྱུར་བ་འདི་དག་ནི། །
གལ་ཏེ་ལྷོ་གནས་ཆགས་པའི་བྱ་བ་ནི། །
གནས་ན་བདག་ལ་བདེ་བ་གལ་ཡོད། །

4.36.

Tādējādi, kamēr vien es skaidri un noteikti šos naidniekus
Nebūšu sagrāvis, tikmēr es pie tā pūles neatmetīšu.
Tie, kuri pat vienas reizes maza kaitējuma dēļ saniknojas,
Patmīlas pārņemtie, [pretinieku] neiznīcinājuši, nespēs gulēt.

དེ་ལྟར་ཇི་སྲིད་བདག་གིས་དག་འདི་མངོན་སུམ་དུ། །
ངས་པར་མ་བཙོན་དེ་སྲིད་བདག་འདིར་བཙོན་མི་འདོད། །
རེ་ཞིག་གཞོན་བྱེད་ཚུང་ཅུ་ལ་ཡང་ལྷོས་གྱུར་བ། །
ང་རྒྱལ་བདོ་ནམས་དེ་མ་བཙོན་པར་གཉིད་མི་འོང། །

4.37.

Tie, kas apmāti ciešanās dēļ dabiski lemtās nāves,⁸⁸
Cīņas laukā sarindojušies, [viens otru] noteikti iznīcināt vēlas.⁸⁹
Bultu un šķēpu asmeņu cirtieņu sāpes neņemot vērā,
Mērķi nerasnieguši, tie negrasās griezties atpakaļ un bēgt.

རང་བཞིན་འཆི་བས་སྐྱག་བསྐྱལ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་དག། །
གཡུལ་ངོར་དངར་ཚེ་ནན་གྱིས་གཞོམ་པར་འདོད་པ་ཡང། །
མདའ་མདུང་མཚོན་གྱིས་ཕོག་པའི་སྐྱག་བསྐྱལ་བྱེད་བསང་ནས། །
དོན་མ་གྲུབ་པར་ཕྱིར་ཕྱོགས་འབྱེད་བར་མི་བྱེད་ན། །

⁸⁸ Nāve saistās arī ar citām neizbēgamām ciešanām: dzīves likstām, novecošanu un slimībām.

⁸⁹ Ringu Tulku Rinpoče skaidro, ka tie ir ciešanās un maldos apmātie ļaudis, kas bezjēdzīgi cīnās viens pret otru. Lai gan pārsvarā angļu tulkojumos pirmā rinda ir interpretēts kā papildinātājs, bet otrā rinda - kā teikuma priekšmets. Tomēr šāda gramatiska struktūra nerada loģisku domu, kas saistītos ar pantu saturu.

4.38.

Tos, kas pastāvīgi rada visas ciešanas –
Dabiskos ienaidniekus es strikti cenšos iznīcināt.⁹⁰
Lai arī man tagad rastos kaut simts ciešanu cēloņu,
Vai vēl jāsaka, ka nedrīkstu pagurt un slinkot?

ཉལ་ཏུ་སྐྱལ་བསྐྱལ་གུན་གྱི་རྒྱུར་གྱུར་པ། །
རང་བཞིན་དགའ་ངེས་གཞིམ་བཞེན་བདག་ལ་དེང་། །
སྐྱལ་བསྐྱལ་བརྒྱ་ཕྱག་རྒྱུར་གྱུར་གང་གིས་གྲང་། །
ཡི་ཚད་སྦྱིད་ལྷག་མི་འགྱུར་སྐྱོས་ཅི་དགོས། །

4.39.

Pat ja rētas, ko atstājuši ienaidnieki, bezmērķīgi
Tiek paturētas uz ķermeņa kā greznojums,
Tad, patiesi cenšoties, lai sasniegtu dzižu mērķi,⁹¹
Kādēļ gan man ciešanas nāktu par ļaunu?

དོན་མེད་དག་ཡིས་མ་སྐོལ་བཏོད་པ་ཡང་། །
ལུས་ལ་རྒྱན་དང་འདྲ་བར་སྐོལ་བྱེད་ན། །
དོན་ཚེན་སྐྱབ་ཕྱིར་ཡང་དག་བཞེན་གྱུར་པ། །
བདག་ལ་སྐྱལ་བསྐྱལ་ཅི་ཕྱིར་གཞོན་བྱེད་ཡིན། །

4.40.

Ja pat zvejnieki, miesnieki, zemnieki un citi,
Domājot tikai par savu izdzīvošanu,
Pacieš sala, svelmes un līdzīgas mokas,
Tad kādēļ man tās nepaciest dzīvo būtņu laimes dēļ?

ཉ་བ་གདོལ་བ་ཞིང་བ་ལ་སོགས་པ། །
རང་གི་འཚོ་བ་ཅམ་ཞིག་སེམས་པ་ཡང་། །
གང་དང་ཚ་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་བཞེད་ན། །
འགོ་བ་བདེ་ཕྱིར་བདག་ཉལ་ཅིས་མི་བཞེད། །

Tālāk turpinās septiņu zilbju ritms (katrā rindā)

4.41.

Desmit virzienos debesu telpas robežās
Esošās būtnes atbrīvot no kaislībām -
Kad devu šādu solījumu, es pats arī
Nebiju brīvs no daudzajām kaislībām.

ཕྱོགས་བརྒྱ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི། །
འགོ་བ་ཉོན་མོངས་ལས་བསྐྱལ་བར། །
དམ་བཅས་གང་ཚེ་བདག་ཉིད་གྲང་། །
ཉོན་མོངས་རྣམས་ལས་མ་གྲོལ་བར། །

⁹⁰ Vārds “dabisks” parāda saistību ar iepriekšējo pantu, kur kā cilvēka ienaidnieki minētas dažādas ciešanas. Šeit domāti ciešanu cēloņi – sajūtas, sliktās īpašības, prāta maldi, ilūzijas utml.

⁹¹ Šeit domāts budisma prakses mērķis – atbrīvošanās no visām ciešanām, visām atkarībām un pilnīgas izpratnes un apgaismības iegūšana.

4.42.

Vēl nezinot pašam savas spējas,
Vai nebija šādi vārdi neprāts?
Tomēr no uzskata sagraut kaislības
Es nekad vairs nenovērsīšos.

བདག་གི་ཚོད་ཀྱང་མི་ཤེས་པར། །
སྣ་བ་རི་ལྷར་སྒྲོན་པ་མིན། །
དེ་ལྷས་ཉོན་མོངས་གཞིས་པ་ལ། །
ཏྱག་ཏུ་སྤྱིར་མི་སྡོག་པར་བྱ། །

4.43.

Pie šī [lēmuma] es pieturēšos
Un, naida pārņemts, cīniņā došos,
Šāda veida kaislības nav ne priekš kā cita,
Kā tikai, lai uzveiktu kaislības.

འདི་ལ་བདག་གིས་ཞེན་བྱ་ཞིང་། །
ཁོན་ཏུ་བབུང་ནས་གཡུལ་སྤྲད་དེ། །
རྣམ་པ་དེ་འདྲའི་ཉོན་མོངས་པ། །
ཉོན་མོངས་འཇོམས་བྱེད་མ་གཏོགས་སོ། །

4.44.

Labāk lai mani nogalina sadedzinot
Vai arī lai man nocērt galvu.
Nekādā gadījumā es nekļanišos
Kaislībām, šim ienaidniekam.

བདག་ནི་བསྐྱེགས་ཏེ་བསང་གྱུར་ཏམ། །
བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སྤོའི། །
རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཉོན་མོངས་པའི། །
དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་བྱ་འོ། །

Tālāk turpinās deviņu zilbju ritms (katrā rindā)

4.45.

Parastais naidnieks, kaut izdzīts no valsts,
Var pārņemt varu un iemitināties citā zemē,
Uzkrājis spēkus, vēlāk tas var atgriezties,
Bet kaislību ienaidnieks nav šāda veida.

ཐ་མལ་དགྲ་བོ་ཡུལ་ནས་ཕྱུང་ཡང་ནི། །
ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཡོངས་བབུང་ནས། །
རྣམ་པ་བརྟམ་ནས་དེ་ནས་སྤྱིར་སྡོག་གི། །
ཉོན་མོངས་དགྲ་ཚུལ་དེ་དང་འདྲ་མ་ཡིན། །

4.46.

Mokošās kaislības, kad tās aizdzīs gudrības acs,
Izkliedētas no mana prāta, kurp gan tās dosies?
No kuras gan vietas tās varētu man atkal kaitēt?
Tikai mana prāta vājumā, kur centības trūkst.

ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་ཤེས་རབ་མིག་གིས་སྤང་། །
བདག་ཡིད་ལས་བསལ་གང་ཏུ་འགོ་བར་འགྱུར། །
གང་ཏུ་གནས་ནས་བདག་གཞོད་བྱ་སྤྱིར་འོང་། །
སློ་ཞན་བདག་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ཟད། །

Nākamajā pantā katrā rindā ir 15 zilbes

4.47.

Ja kaislības neatrodas ne maņu objektos, ne maņu orgānos, ne starp tiem,
Ne arī kaut kur citur ārpus tiem, tad no kuras vietas tās kaitē visiem dzīvajiem?
Tās ir kā māņi un tādēļ es bailes sirdī atmetišu un neatlaidīgi tiekšos pēc gudrības.

Kādēļ gan es ellē un citās sfērās patiešām bezjēdzīgi ļauju sev darīt pāri?

ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་ཡུལ་ན་མི་གནས་དབང་ཚོགས་ལ་མིན་བར་ནའང་མིན། །
དེ་ལས་གཞན་ནའང་མིན་ན་དེ་དག་གར་གནས་འགོ་བ་ཀུན་གཞོན་བྱེད། །
འདི་ནི་སྐྱུ་འདྲ་དེ་ཕྱིར་སྤོང་ལ་འཇིགས་སྤངས་ཤེས་ཕྱིར་བཙོན་པ་བསྟེན། །
དོན་མེད་ཉིད་དུ་བདག་ལ་དཔྱུལ་སོགས་རྣམས་སུ་ཅི་སྟེ་གཞོན་པ་བྱེད། །

Tālāk turpinās deviņu zilbju ritms (katrā rindā)

4.48.

Šādi visu labi apdomājis, es pielikšu pūles,
Lai pamācības tā, kā tās skaidrotas,⁹² izpildītu.
Ja ārsta vārdos neieklausās, tad kā lai slimnieks,
Kam vajadzīga ārstēšana ar zālēm, izveseļojas?

དེ་ལྟར་རྣམས་བསམས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡི། །
བསྐབ་པ་བསྐབ་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པར་བྱ། །
སྐྱུ་པའི་ངག་མ་མཉམ་ན་སྐྱུ་དག་གིས། །
བཙོན་དགོས་ནད་པ་གསོས་པ་ག་ལ་ཡོད། །

„Ievads bodhisattvu praksē: 4.nodaļa. (Apgaismības domas) vērīga uzturēšana”

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བག་ཡོད་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེུ་བཞི་པའོ། །།

(ceturtās daļas beigās)

5.NODAĻA. Apzinātības sargāšana

ཤེས་བཞིན་བསྐྱང་བར་བྱ་བའི་ལེུ་ལ།

Šeit sākas septiņu zilbju ritms (katrā rindā)

5.1.

Vēloties nosargāt apgūto,⁹³

Ļoti uzmanīgi ir jāsargā domas,

Ja savas domas nenosargā,

Nevarēs nosargāt arī apgūto.

བསྐབ་པ་བསྐྱང་བར་འདོད་པ་ཡིས། །

རབ་ཏུ་བསྐྱེམས་ནས་སེམས་བསྐྱང་སྟེ། །

སེམས་འདི་བསྐྱང་བར་མ་བྱས་ན། །

བསྐབ་པ་བསྐྱང་བར་ཡོང་མི་རུས། །

⁹² Šeit domāta mācība par bodhisattvu praksi.

⁹³ Uzturēt un pielietot ikdienā mācību un apgūtās iemaņas saistībā ar bodhisattvas praksi.

5.2.

Tā kā domu zilonis, brīvībā palaists,
Visdziļākās elles mocības rada,
Pat nepieradināts, satrakojies zvērs,
Šeit tādu ļaunumu nenodara.

སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་ཡན་བཏང་བས། །
མནར་མེད་གཞོན་པ་བྱེད་པ་ལྟར། །
སྒྲུང་ཆེན་མ་ལུལ་ཚུལ་བ་ཡིས། །
འདི་ན་དེ་འདྲའི་གཞོན་མི་བྱེད། །

5.3.

Ja visapkārt ar apzinātības auklu
Domu ziloni cieši siesim,
Tad visas bailes izzudīs
Un tikumi ienāks [mums] rokās.

ཀུན་ནས་དྲན་པའི་ཐག་བ་ཡིས། །
སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་དམ་བཅུགས་ན། །
འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་འགྱུར་ཞིང་། །
དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་འོང་། །

5.4.

Tīģeri, lauvas, ziloni un lāči,
Čūskas un visi citi kaitnieki,
Dzīvo būtņu elles sargi,
Raganas un tamlīdzīgi mošķi –

རྟ་དང་སེང་གེ་སྒྲུང་ཆེན་བྱེད། །
སྦྱུལ་དང་དག་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་། །
སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱང་མ་དང་། །
བྱང་མ་དེ་བཞིན་སྲིན་པོ་རྣམས། །

5.5.

Ja tikai domas ir savāktas kopā,
Tad arī tie visi kā piesieti kļūs;
Ja tikai domas būs sakārtotas,⁹⁴
Tad arī tos visus varēs savaldīt.

སེམས་འདི་གཅིག་ཕུ་བཏགས་པ་ཡིས། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཏགས་པར་འགྱུར། །
སེམས་འདི་གཅིག་ཕུ་བཏུལ་བ་ན། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཕུལ་བར་འགྱུར། །

5.6.

Šādi ir radušās visas bailes
Kā arī neizmērojamas ciešanas,
Tikai no mūsu domām –
Tā teica pats patiesības paudējs.⁹⁵

འདི་ལྟར་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །
སྤྱུག་བསྐལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡང་། །
སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ལོ་ཞེས། །
ཡང་དག་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན། །

5.7.

Dzīvo būtņu elles moku rīki –
Kurš un kādēļ tos izgatavojis?
Kas ir uztaisījis nokaitēto dzelzs grīdu?
No kurienes rodas sievietes [- pavedējas]?

སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་མཚོན་ཆ་རྣམས། །
སྤྱི་ཞིག་གིས་ནི་ཆེད་དུ་བྱས། །
ལྷགས་སྲིག་ས་གཞི་སྤྱི་ཡིས་བྱས། །
མོ་ཚོགས་དེ་དག་ཅི་ལས་བྱུང་། །

⁹⁴ Disciplinēt, pakļaut, trenēt.
⁹⁵ Attiecas uz Buddhu.

5.8.

Šie un itin visi viņiem līdzīgie
Ir ļaunās domas – teica Buddha.
Līdz ar to visās trīs pasaulēs⁹⁶
Ir jābaidās no domām, ne no kā cita.

དེ་འདྲ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །
སློལ་སེམས་ཡིན་པར་ཐུབ་པས་གསུངས། །
དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ན། །
སེམས་ལས་འཇིགས་པ་གཞན་འགའ་མེད། །

5.9.

Ja tikai aizmēžot dzīvajo nabadzību,
[Varētu] sasniegt dāsnuma⁹⁷ pilnību,⁹⁸
Tad kā ir aizstāvji⁹⁹ pilnīgojušies,
Ja nabagie ļaudis tagad vēl pastāv?

གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་དབྱུལ་བོར་བས། །
སློན་བའི་པ་རོལ་བྱིན་ཡིན་ན། །
ད་དྲང་འགྲོ་བ་ཀུན་ཡོད་ན་སློན། །
སློབ་པ་རི་ལྟར་པ་རོལ་བྱིན། །

5.10.

Visu mantību kopā ar ienākumiem
Atdot citiem cilvēkiem – ar šādu domu,
Ir teikts, ka [var] sasniegt dāsnuma pilnību.
Līdz ar to tā ir [tikai] doma pati par sevi.

བདོག་པ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བཙམ་ཏེ། །
སློ་བོ་ཀུན་ལ་གཏང་སེམས་གྱིས། །
སློན་བའི་པ་རོལ་བྱིན་གསུངས་ཏེ། །
དེ་ལྟར་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་དོ། །

5.11.

Kur gan lai aizsūta zivis un citus,
Lai viņi netiktu nogalināti?
Tikai iemantojot nevardarbīgu prātu,
Var teikt, ka pilnīgots tikumiskums.¹⁰⁰

ཉལ་སོགས་པ་གང་ཞིག་ཏུ། །
དེ་དག་གསོད་མི་འགྱུར་བར་བསྐྱད། །
སློང་བའི་སེམས་ནི་ཐོབ་པ་ལས། །
ཚུལ་བྲིམས་པ་རོལ་བྱིན་པར་བཤད། །

5.12.

Nekrietnas būtnes gluži kā visums,
Visas tās iznīdēt nebūs iespējams.
Ja tikai nomāc [savas] niknās domas,
Tas ir kā uzvarēt naidniekus visus.

སེམས་ཅན་མི་བསྐྱུན་ནམ་མཁའ་བཞིན། །
དེ་དག་གཞོམ་གྱིས་ཡོང་མི་ལང་། །
སློ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་བཙོམ་ན། །
དག་དེ་ཐམས་ཅད་ཚོམས་དང་འདྲ། །

5.13.

Kur gan var rasties tik daudz ādas,
Lai šīs zemes virsmu apsegtu visu?
Ja ir mazliet ādas uz kurpju zolēm,
Tas ir gluži kā pārklāt visu zemi.

ས་སྟེང་འདི་དག་གོས་གཡོག་ཏུ། །
དེ་སྟེང་གོ་བས་གལ་ལང་། །
ལྷམ་མཐེལ་ཚམ་གྱི་གོ་བས་ནི། །
ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་དང་འདྲ། །

⁹⁶ Debesis, starpsfēra un zeme, kur mitinās dievi, cilvēki un dēmoni (nāgas).

⁹⁷ Sanskr. *dāna* – dāsnums, devīgums, nesavtīgums, cēlsirdība.

⁹⁸ Budismā parasti tiek uzskaitītas sešas pilnīgās īpašības (sansk. *pāramita*): dāsnums (*dāna*), uzvedīguma (*śīla*), pacietība (*kṣānti*), centība (*vīrja*), meditācija (*dhjāna*), gudrība (*pradžña*). Pantos 5.9.-5.17. autors apraksta, kā sasniegt šīs pilnības.

⁹⁹ Domāti buddhas.

¹⁰⁰ Sanskr. *śīla* – disciplīna, morāla uzvedība, ētiska izturēšanās; tikumīgs, atturīgs dzīvesveids.

5.14.

Tieši tāpat arī ārējās parādības¹⁰¹
Es nevarēju visas aizgaiņāt prom.
Bet, ja es pārvērtīšu savas domas,
Vai vēl no kaut kā cita būs jāsargās?

དེ་བཞིན་སྤྱི་ཚལ་དངོས་པོ་ཡང་། །
བདག་གིས་སྤྱིར་བསྐྱོག་མི་ཡང་གི། །
བདག་གི་སེམས་འདི་སྤྱིར་བསྐྱོག་བྱའི། །
གཞན་རྣམས་བསྐྱོག་གོ་ཅི་ཞིག་དགོས། །

5.15.

Auglis, ko rada skaidrs prāts viens,
Tas ir gluži kā būt Brahmas pasaulē.
Jebkuri ķermeniskie un vārdiskie augļi
Pielietojumā ir vāji, tāpēc nelīdzinās tam.

སེམས་གསལ་གཅིག་བསྐྱེད་འབྲས་བུ་གང་། །
ཚངས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པ་ལྟར། །
ལྷས་ངག་བཅས་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་། །
སྤོང་པ་ཞན་པས་དེ་ལྟ་མིན། །

5.16.

Mantru skaitīšana un citas prakses,
Kaut arī tiek veiktas ilgu laiku,
Ir bezjēdzīgas, ja domas klejo citur.
Tā teica buddha – tādības zinātājs.

བརྗེས་བརྗེས་དང་ཞི་དགའ་ཐུབ་ཀྱི། །
ཡུན་རིང་དུས་སུ་སྤྱད་བྱས་ཀྱང་། །
སེམས་གཞན་གཡེངས་པས་བྱས་པ་ནི། །
དེ་ཉིད་རིག་པས་དོན་མེད་གསུངས། །

5.17.

Ja kāds mācībā vissvarīgāko –
Tas ir prāta noslēpumu neizprot,
Tad viņš tālu klimtīs bezjēdzīgā vēlmē
Laimi gūt un ciešanas graut.

གང་གིས་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཚོག། །
སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་མ་ཤེས་ན། །
བདེ་ཐོབ་སྐྱུག་བསྐྱེད་གཞོམ་འདོད་ཀྱང་། །
དེ་དག་དོན་མེད་ཀྱི་ནར་འབྲམས། །

5.18.

Tieši tāpēc ir vajadzīgs savu prātu
Cieši apvaldīt un labi sargāt.
Ko gan dod daudzās askēzes prakses
Bez stingras apņemšanās apvaldīt prātu?

དེ་ལྟས་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི། །
ལེགས་བབྱང་ལེགས་པར་བསྐྱང་བར་བྱ། །
སེམས་བསྐྱང་བརྟུལ་ཞུགས་མ་གཏོགས་པ། །
བརྟུལ་ཞུགས་མང་པོས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

5.19.

Atrodoties milzīgā nevaldāmā pūlī,
Īpašu uzmanību pievērš [fiziskām] rētām.
Tāpat arī esot ļaunu cilvēku vidū,
Vienmēr ir jāsarga vārīgās prāta vietas.

མ་གངས་གྲོལ་བའི་ཁྲོད་གནས་ན། །
བརྗེམས་ཏེ་མ་ཡི་བག་བྱེད་བཞིན། །
སྤྱི་བོ་ངན་ཁྲོད་གནས་པས་ཀྱང་། །
སེམས་ཀྱི་མ་འདི་རྟག་ཏུ་བསྐྱང་། །

¹⁰¹ Domātas nevēlamās parādības un lietas.

5.20.

Ja cilvēks sargā savas [fiziskās] rētas,
Baidoties pat no niecīgas traumas sāpēm,
Tad kāpēc nesargāt ievainojamo prātu
Bailēs no sadragāšanas spaidu elles¹⁰² klintīs?

མ་ཡི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཚུང་བྱ་ཡིས། །
སྐྱུག་པའང་མ་ཡི་བག་བྱེད་ན། །
བསྐྱེལ་འཛོམས་རིས་འཛོམས་སྐྱུག་པ་དག། །
སེམས་ཀྱི་མ་ཉུ་ཅི་མི་བསྐྱེད། །

5.21.

Ja tiek izkopta šāda uzvedība,
Var atrasties ļaunu cilvēku vidū
Vai arī kārdinošu meiču pūlī, un
Stabilā morālā apņēmība nesašķobīsies.

སྦྱོང་བ་འདི་འདྲས་གནས་བྱེད་ན། །
སྦྱོ་བོ་ངན་པའི་ཁྲོད་གནས་སམ། །
བྱུང་མེད་ཁྲོད་ན་གནས་ཀྱང་རུང་། །
སྦྱོམ་བཅོམ་བརྟན་པ་ཉམས་མི་འགྱུར། །

5.22.

Kaut visi mani ieguvumi un gods,
Kaut ķermenis un dzīve zūd,
Kaut sašķobās visi citi tikumi,
Bet prāts nekad nedrīkst vārguļot.

བདག་གི་རྗེད་དང་བཀུར་སྟེ་དང་། །
ལུས་དང་འཚོ་བ་མེད་སླ་ཞིང་། །
དག་བ་གཞན་ཡང་ཉམས་སླ་ཡི། །
སེམས་ནི་ནམ་ཡང་ཉམས་མི་བྱ། །

5.23.

Tie, kuri vēlas nosargāt prātu,
Pielieciet visas pūles, lai uzturētu
Labu atmiņu un modru uztveri!
Tā plaukstas salicis lūdzos es.

སེམས་བསྐྱེད་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། །
དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག། །
ཐམས་ཅད་འབད་པས་སྐྱེད་སྤྱོད་ཤིག་ཅེས། །
བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྐྱུར། །

5.24.

Slimības novārdzināti cilvēki
Nav spējīgi izdarīt itin neko.
Gluži tāpat maldu apmāts prāts
Nav spējīgs paveikt itin neko.

ནད་ཀྱིས་དུག་གས་པའི་མི་དག་ནི། །
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་པ། །
དེ་བཞིན་སྣངས་པས་སེམས་དུག་གས་པ། །
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་དོ། །

5.25.

Tiem, kuru prāti neuztver modri,
Pat klausoties, domājot un meditējot,
Gluži kā ūdens pārplīsušā krūzē
Itin nekas atmiņā nepaliks.

ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི། །
སྟོན་དང་བསམ་དང་སྦོམ་པ་ཡང་། །
སྟོ་དོལ་བུམ་པའི་ཚུ་བཞིན་དུ། །
དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས། །

¹⁰² Spaidu elle budismā ir viena no astoņām karstajām ellēm, kur cilvēku ķermeņi tiek saspiesti un salauzti zem klinšu blūķiem.